

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

Travanj/April 1988.

Broj 4 (90)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Krist je zaista uskrsnuo!

Put u Emaus dvojice Isusovih učenika je tvrd put, put bez iluzija, put raspete nade. Za njih u večer uskrsnog dana još nije bilo uskrsnuća; i poslije uskrsnog događaja oni žive u preduskrsnom vremenu. Predali su se i razočarani idu kući – slomljeni ljudi. Za njih je povijest Kristova završila. Oni znaju doduše pri-

povijedati što je on sve rekao i učinio. Oni znaju: Isus je bio prorok koji je svojim djelovanjem ne samo pred ljudima nego i pred Bogom puno značio. Znaju da je razapet. To je pak strašan udarac koji ih je pogodio, to je skandal koji ne uspijevaju zatomiti, jer ne razumiju kako to Bog može dopustiti da njegov pro-

rok strada i promaši... A kako su to i mogli shvatiti kad se uskrs za njih još nije zbio. Oni su znali za prazan grob, za anđelovu poruku. Oni znaju sve što se o Isusu može znati, ali to mogu samo tužna srca pripovijedati. U svemu svom znanju oni nemaju Isusa. Ono što kazuju o drugim učenicima to vrijedi i za njih: oni ga nisu vidjeli. Zato je nestalo njihove nade. Ona je postojala, ali je s Isusom pokopana. Zato će i reći: „Mi smo se nadali da će on uspostaviti kraljevstvo.“

Nije li to i naša situacija? Daleko od uskrsa, poslije uskrsa, umorni, bez nade? Nije li Krist umro u srcima mnogih oko nas – bučno (jer to je u modi), u resignaciji? I nakon 2000 godina kršćanstva, pitaju mnogi, što je postao naš svijet. Izložen je bijedi, ratovima, stradanjima, bolesti, smrti, više nego ikada... A mi smo se nadali... Došao je

(nastavak na sl. str.)

U ovom broju:

- Evo ti Majke str. 2
- Sretan ti Uskrs, sine str. 3
- Hrvatski uskrsni običaji str. 4–5
- Okom vjere str. 6
- Obljetnica kard. A. Stepinca str. 7–9
- Iz naših misija str. 10–17
- Strah od smrti str. 18
- Neki opaki Turčin str. 19
- Bibelolympiade S. 20

Krist u Emausu. Ulje na platnu fra Ambroza Testena.

(nastavak s prednje str.)

Koncil i mi smo pomislili: sad će u Crkvi sve biti drukčije. Mnogi kažu: mi smo se nadali... ali... i razočarani odlaze. I konačno: mi znamo vrlo mnogo o Isusu. Teologija nam daje izvanredne uvide u njegov život i njegovo djelo. Slušamo predavanja i čitamo knjige i – uza sve znanje, mi ga često ne posjedujemo, nemamo.

I dok se dvojica učenika rastužena i razočarana vraćaju u svoju svakodnevnicu, susreće ih on na putu: „Isus se približi i pođe s njima”. Oni ga ne prepoznaju, ali im on svojom riječju otkriva tajnu svojega života i smisao njihova puta. „Nije li Krist trebao trpjeti i tako unići u svoju slavu?”

Kako to razumjeti? Neuspjeh, križ, pa, to je svršetak! Ne, odgovara suputnik, to je početak. Ni jedan drugi put doli puta križa ne vodi k slavi Božjoj. U lomu svih ljudskih sigurnosti, u ništavilu smrti, tu se pokazuje Božja svemoć, svemogućstvo velikoga Boga koji oživljava mrtve i poziva u postojanje

ono što ne postoji. To je raspeta nada, nada koja dolazi iz križa. Ona nas hrabri da u zajedništvu s Raspetim sve stavimo na kocku, da čak i vlastiti neuspjeh riskiramo: „Tko hoće svoj život spasiti, izgubit će ga; tko pak život svoj izgubi radi mene, taj će ga naći.” Mi nemamo drugoga jamstva doli te riječi.

Nada koja dolazi iz križa raste i tamo gdje se više nemamo čemu nadati; ona stvara temelje tamo gdje prestajemo postavljati svoje umjetne temelje. Ona se pokazuje i u znaku prelomljenog kruha: „I dogodi se, dok je bio s njima za stolom, uze kruh, zahvali Bogu, razlomi i dade im...” To je kruh u kom se on sam dariva: tada, sada, ovdje i posvuda, i izvan bogoslužja gdje je kruh lomljen u njegovo ime, kao znak njegova i našega predanja. Tu se otvaraju oči i uši i srce da ga prepoznaju: on MRTVI živi, on je uskrišen. Tako umorno i tromo srce postaje goruće srce („Nije li srce gorjelo u nama?”). Tu onda nema važnijega posla nego ustati i poći na put života i cijelim bićem ispovijedati, navješćivati: „On je uistinu uskrsnuo!”

F. K.

Urednikova riječ

Dragi čitatelji, najprije vam od srca čestitam Uskrs, dan Kristove definitivne pobjede nad smrću, dan neuništive nade da život i dobrota, a ne smrt i zloba, imaju posljednju riječ. Nadam se da ćete sa zanimanjem pročitati članak o hrvatskim uskršnjim običajima u kojima do izražaja dolazi istina da je svjetlo jače od tame. I prilog „Sretni ti Uskrs, sine” pripovijeda o uskršnjem događaju. Pročitajte svakako i produži govor našega ravnatelja mons. V. Stankovića o kardinalu A. Stepincu. Pun je zanimljivih podataka. U crticama g. I. Hladeka naći ćete veselu pouku kako uvijek treba živjeti kršćanski. Ovoga su puta vijesti iz naših misli brojnije nego inače. Mnogi ih rado čitaju. Na posljednjoj stranici donosimo obavijest o ovogodišnjoj biblijskoj olimpijadi i susretu mladeži svršetkom travnja. Shvatite tu obavijest i kao poziv upućen vama i vašima da u što većem broju dođete na taj jedinstveni skup. Želim vam ugodno čitanje.

Budite radosno pozdravljeni.

Vaš fra Ignacije, urednik

Evo ti majke!

Paradoksalno zvuči Isusova riječ: „Tko želi biti prvi... velik... moćan... gospodar... promijeniti svijet... najveći, neka bude sluga ljudi, veli Isus. Nije on to samo rekao, nego je takvim putem i hodio. Bepomoćan na križu viseći posljednji je od svih ljudi i tako sluga i spasitelj svijeta.

Otkad je Krist na Kalvariji predao majku voljenom učeniku, odonda k njemu hrli nebrojeno mnoštvo ljudi iz svih „puka i jezika”

Slikar Oskar Kokoschka je za svoju jednu sliku Raspetoga rekao: „Drama raspinjanja Isusova pozne samo dva lika ljudi: raspinjače i raspetoga. Tako će i ostati dva reda ljudi: raspinjači i raspeti”.

Slika svijeta nije blistava: glad zbog suše, žeđa za slobodom na sjeveru, jugu, istoku i zapadu, strah od terora, zagađenje, bolesti posvuda. Ili kraće: veliki krik za milosrđem. Raspinjači su bez srca, a raspeti nemoćni.

Prethodnik svih raspetih, čovjek Krist Isus, vidio je još nekoga osim raspetih i raspinjača i tada je, okovan za svako dobro i dok mu usta još nisu zanimala, kao riješenje našao Nju, koju ni Kokoschka nije zaboravio nacrutati – Majku Mariju. I šapće on šapat koji će dati nadu svim šapatima ojađenih srca svih vremena i prostora: „Evo ti Majke!”

Evo ti Majke – šapnuto je ožalošćenom Ivanu, poplašenoj dvanaestorici, mladod Crkvi, progonjenoj Crkvi, moćnoj srednjovjekovnoj Crkvi, zabrinutoj sa-

dašnoj Crkvi. I zato to isto šapće sustrašnoj Crkvi 21. stoljeća papa Ivan Pavao II: Evo ti Majke!

Evo ti Majke – šapnuto je i našem narodu prije 13 stoljeća i šaptano kroz vjekove raspinjanja i krvarenja za ono lijepo more, za one ponosne gore, za one plodne ravni, za one bistre vode, za onaj tvrdi kamen...

Evo ti Majke – šapće svaki kraj naše Domovine, počev od Solina, preko Sinja, Olova, Tekija, Trsata, Bistrice, Brijega, Škrpjela...

Evo ti Majke – šapće i tebi, brate iseljeniče, svaki svećenik koji je za tobom došao u svakoj crkvi gdje se okupljaš u ovoj Marijinoj godini. Nakon raspinjanja dolazi Uskrs, nakon izlaska povratak, nakon rada, odmor, nakon života život vječni.

Evo ti Majke – to je ostavština onoga „koji je dao sebe kao otkup za sve”. I znaj, da je put po Mariji k Isusu, put koji vodi u budućnost uskrsnuća, put Isusa Krista prethodnika svih raspinjanja.

Tihomir

Griješim kad ne ljubim ono što je Krist ljubio i kad ljubim ono što on nije ljubio.

Sv. Augustin

Uskrsna pripovijest

„Sretan ti Uskrs, sine!”

Zraka toploga proljetnog sunca pala je na Štefovo lice i on se probudi. Ruka mu mehaničkom kretnjom napipa budilicu koja je stajala na polici ponad uzglavlja. „Baš sam glup”, bunovno procijedi kroz zube, „pa danas je Uskrs i ne radi se a ja se tako rano budim”. Pogleda na krevet do svojega i vidje kako mu žena Erika spokojno spava: ona nije imala radne navike jer je bila „Hausfrau”. Štef se nije dobro osjećao jer mu glava bijaše teška od noćasne pijače i popušanih cigareta. Znao, bio je sinoć, kao i svake godine za Uskrs i Božić, na ponoćnoj sv. Misi, nakon koje se sa znancima uputio u obližnju gostionicu. Njegovoj Eriki nije bilo po volji što on ide na sv. Misu jer je znala da će doći kasno i dobro nakresan. Tako su uglavnom završavali svi posjeti pajaša Štefa crkvi koji na Erikinu „sreću” nisu bili prečesti: dva do tri puta u godini dana.

Erika i njihova tri sina nisu išli u crkvu, nije bila kršćanka i vjersku nezainteresiranost prenijela je i na djecu tako da se u njihovom domu nikad nije razgovaralo o Bogu. Znao je Štef razmišljati a ponekad i predbacivati samom sebi što je oženio strankinju, bezvjerku. Zar nije mogao, kao i njegovi znanci, imati za ženu Hrvaticu koja bi djecu naučila Boga moliti i hrvatski govoriti. Dvadeset i pet godina je u Njemačkoj, oženjen Njemicom koja mu je rodila tri zdrava sina, ima lijep i ukusno namješten stan, dobro zaradi, ali nije zadovoljan. „Što bih ja htio”, pita Štef samoga sebe, „kak bi mi bilo da sam nezaposlen kao što su mnogi moji sunarodnjaci koji nisu sigurni da im se već sutra neće otkazati gostoprimstvo u Njemačkoj?” Tako razmišljajući u rano Uskrsno jutro osjeti želju da nazove prijatelja u Toronto i da mu čestita Uskrs. Da, mora to učiniti i to odmah dok još Erika spava. Nije se on bojao svoje žene, ali mu je išlo na živce ono njezino mahanje rukama i brzo pričanje, nakon čega mu je lice bilo uvijek mokro: naime dok se Erika „zalaufala” slina joj je frcale na sve strane.

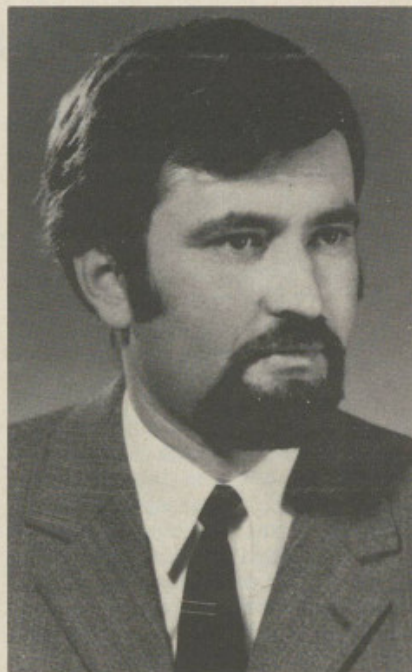
Štef se polako izvukao iz postelje i na prstima izašao van iz spavaće sobe dobro zatvorivši vrata da ga žena ne čuje kako telefonira. Otišao je u kuhinju da pristavi kavu a ujedno da „opere” zube šljivovicom. Dok je prinosio čašicu ustima zazvoni u predvorju telefon. Štef brzo ispije piće i požuri na aparat usput razmišljajući tko ga tako rano naziva, da li poziv dolazi iz Kanade ili Europe. Podigavši slušalicu reče: „Ja, Štef Lajbek am Aparat. Wer ist dort?” Umjesto odgovora začu se ubrzano disanje. Pomisli da nije dobro postupio što se javio na njemačkom pa zato upita na hrvatskom: „Halo, tko je tamo?! Ovdje Štef Lajbek na telefonu. Koga trebate? Kaj si možda ti, Zlatko (prijatelj iz Toronta)? Daj se javi, kaj zafrikaš!” Konač-

no dobije odgovor: „Halo, halo! Oprostite, ali tko je na telefonu, znate slabo čujem pa vas molim da mi ponovite vaše ime!” Čuvši stari drhtavi glas Štef se trgne. Taj glas mu je bio poznat, ali nije mogao odgonetnuti kome pripada. No, bio je siguran da je s druge strane žice neka stara žena. „Halo, gospođo! Čujete li me? Tko ste vi i koga trebate? Ja sam Štef Lajbek iz Berlina.” „Hvala Bogu da sam te našla! Ovdje tvoja strina Magda iz Zagreba, nisi me valjda zaboravil?” „Bog strina, kak si? Kaj se dogodilo da si me ti nazvala i tko ti je dal moj broj telefona?” „Joj Štefek imam tak puno toga da ti ispričam, no znaš, slabo sem z novcima a telefonski su razgovori tak skupi! Htela sam ti samo javiti da ti je majka umrla”. „Kaj si rekla, strina? Mama mi je umrla? Kad? Daj mi molim te sve ispričaj, nije moguće da me nije nitko od braće obavjestil! Nije važno kaj telefon košta, sutra ti odmah šaljem 300 maraka, samo mi reci kaj mi je to s mamom bilo!”

„Znaš Štefek, ti si isto puno kriv kaj se je to sve skupa odigralo s tvojom mamom! Kad si se ono prije petnaest godina oženil s tim svojim švapskim „hamburgerom” i prestal dolaziti doma, braća su ti napravila pritisak na mamu i ona im je sirota sve svoje dala, tj. kuću i zemljište kaj su oni prodali za dobre novce, a mater su selili od jednoga do drugoga: svugdje je bila nepoželjna.” „Pa kak se to moglo dogoditi”, prekine Štef strinu Magdu, „meni nitko nije napisal ni riječi o tome! Gdje je moj nužni dio u kući koji me po zakonu pripada?” „Znaš dragi moj, rekla su tvoja braća da tebi ne treba nužni dio, da si ti u Njemačkoj i da buš tam zanačavijek ostal. Našli su dobroga fiškala (platili ga u njemačkim markama) i ti nemaš kaj tražiti vu Zagrebu. Jasno, moreš doći kakti turist. A trebal bi doći i na majčin grob. Još je svež.” „Pa dobro, strina, kak je i od čega je mama umrla”, nastavi razgovor nervozniji Štef.

„Kad ti je mater vidjela kakvu je grešku napravila i kako su ju rođena djeca navukla na „tanak led”, nije nigdje mogla naći mira (a kod djece je bila nepoželjna), pa je uputila molbu za prijem u starački dom. Čekala je dugo na rješenje jer su na općini rekli da ima puno težih slučajeva nego što je njezin i neka se strpi. Imala je sreću što si joj ti poslao s vremena na vrijeme po koju stotinu maraka što joj je u mnogome pomoglo i otvorilo mnoga vrata. Kad joj je bio uručen potvrđan odgovor o prijemu u starački dom, gorko je zaplakala rekavši da joj je to najteži dan u životu jer mora kao najveća bijednica tražiti utočište kraj svoje petero djece, u domu za stare, nemoćne i napuštene.”

Štef je mijenjao boju lica pa kad mu je Erika dobacila kroz poluotvorena vrata spavaće

Smrt voljenih osoba u domovini silno potresa u inozemstvu odsutne „Štefeke”

sobe neka bude „ruhig” jer da ne može „šlafen”, bio je takve volje da je izmlati po debeloj stražnjici jer i na njoj leži dobar dio krivice što je prestao odlaziti kući.

„Halo Štefek, da li me čuješ?” upita strina Magda. „Čujem, strina, i samo nastavi, a za račun ne brini. Reci kak je bilo dalje s mamom i da li je u domu imala dosta za jelo?” „Imala je dosta jesti, dobila je i odjeću i obuću, no morala je davati cijelu svoju mirovinu za podmiirenje troškova boravka u domu. Ne može se reći da nije imala red, sve je bilo na vrijeme a imala je i puno slobodnog vremena koje je uglavnom provodila u crkvi sv. Petra u Vlaškoj ulici. Puno je molila, najviše za tebe, Štefek, da se ne izgubiš u tuđemu svijetu i da se jednom vratiš u rodni grad”. „Strina, a niš mi ne veliš kad je i od kakve je bolesti umrla, zakaj me držiš vu napetome stanju?” „Znaš, Štefek, unatoč tome što je imala sasvim pristojnu njegu, duboko je patila jer nije mogla preboljeti što je napuštena od rođene djece zbog koje je, jer je ostala rano bez muža, toliko prepatila u životu. Oboljela je od raka, koji se iz grla proširio na pluća. Posljednjih dana svoga života nije mogla više govoriti, nego se za sporazumijevanje služila pokretima ruku. Umrla je na početku Velikoga tjedna, a pokopana je na Mirogoju na Veliki četvrtak”. „Strina! Da li je ostavila kakvu poruku za mene? Kakvo pismo?”

„Da, Štefek, imaš poruku na posljednjoj uskrsnoj čestitci koju ti je napisala majčina ruka, a glasi: „Dragi sine, SRETAN USKRS tebi i tvojoj obitelji! Moli Boga za me, a kad dođeš u Zagreb posadi mi crvenu ružu na grob, jer je ona simbol ljubavi. Vjerujem da ljubiš svoju majku!”

Ivek Milčec

Hrvatski narodni običaji o Uskrsu

Narodni se običaji skupljaju oko stožernih točaka ljudskog života te ih bilježe, uobličuju i uređuju. Oni pokazuju kako je čovjeku nepodnošljiv hod po neoznačenom putu te zrcale snagu ljudskog duha u naporu da razazna i smisao samog puta. Ali, običaji otkrivaju i spoznaju nemoći da čovjek pitanja života rastvori do kraja i njegov strah pred zlokočnim silama koje se ne daju sputati.

Uskrsni su običaji dio proljetnih običaja koji po narodnom osjećaju počinju obično na Grgurovo (12.3.) kada se obavljaju prvi radovi, obično se sije kupusni prisad, ili na Blagovijest (25.3.) kada počinje napasanje stoke („Blagovist, pripovist, blago traži zelen list“, Lika) a traju do Duhova; svi su nizac sažetog iskustva čuđenja i zahvalnosti nad proljetnim buđenjem života nakon njegove zimske utrnutosti. Sam blagdan Uskrsa kojim kršćani slave uskrsnuće Isusovo odvija se tako na pozadini koja je u skladu sa smislom samog slavlja te se s njom, u svojoj vidljivoj strani, često isprepliće.

Samo uskrsno vrijeme u katoličkim Hrvata, prvo što ćemo uočiti, oskudno je običajima, pogotovu ako ga uspoređujemo sa slojevitostću i bogatstvom običaja u očekivanju i proslavi Božića. Dio razloga možda je u utjecaju Crkve da vremenu pred Uskrs dade karakter odricanja i sabranosti, ali su značajniji razlozi zapravo u iscrpljenosti, seljačke ekonomije u to doba godine. Oslabljena seljačka kuća kao da na čas gubi dah i stvaralačka sila blijedi.

Prvi značajniji običaji označit će **Cvjetnicu**, u svakom kraju na pomalo drugačiji način. Tako su u posavskim selima kod Brčkog momci i djevojke, cvjetničari, na Cvjetnu subotu brali visibabe, lugan i žabljak te su njima od ponoći do zore Cvjetnice kitili bunare i vodu svake seoske kuće. Cvjetničari bi domaćici nacrpili vode za taj dan, pa su, osobito ako je iz te kuće bio momak ili djevojka za ženidbu ili udaju, pjevali:

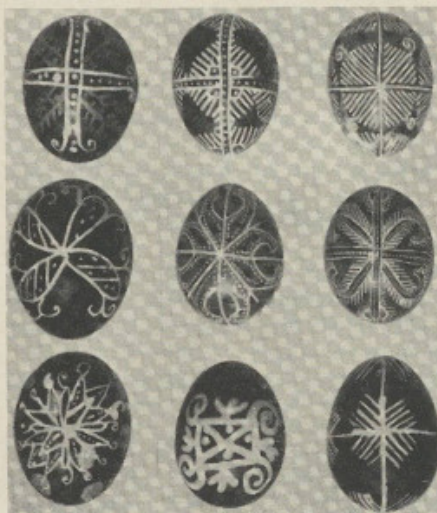
U Cvjetnicu, Jelo,
Cvijeće brati, Jelo,
Bunar kitit, Jelo,
Vodu kitit, Jelo,
Ajd ustani, Jelo,
Umij lice, Jelo,
Daj nam jaje, Jelo!

Kićenje cvijećem i zelenilom naći ćemo i u drugim krajevima, ponekad na koji drugi proljetni dan, najčešće o Jurjevu kad se kite ograde, prozori i vrata. Podloga ovim običajima je znakovito prenošenje svježeg snage biljaka na vodu, kuću i ljude. U Istri i Primorju na Cvjetnicu se čak jedu mace, na Uskrs list masline, a drugdje pak drijenak („zdrav kao drijen!“). U gotovo svim krajevima ukućani se umivaju vodom u koju se stavlja cvijeće, naročito to čini mladež i pri tom očekuje da će imati zdravu i lijepu kožu.

Ovi stari magični čini koji nas podsjećaju na našu pogansku prošlost našli su sukladnu sliku u blagoslovnom obredu masline (u

Istri-ulike, pa se Cvjetnica zove Uličnica), ružmarina, drijenka, lovora, tise, vrbe ili proljetnog cvijeća, ili, u Dubrovniku i južnoj Dalmaciji, palmi koji vrši svećenik u spomen Kristova dočeka u Jeruzalemu. Grančice i cvijeće se za tu priliku uređuju na najljepši način, u kitice ili vjenčiće.

Blagoslovljenim grančicama narod pripisuje posebnu moć te ih čuva. Evo o tome zapisa iz sela Ivčević Kose, Lika: „Dolazeći s blagoslovljenim grančicama pred kuću, planinka pozdravlja: ‚Fajlen Isus i Marija! Neka vam sveti blagoslov donese mir Božji, sriču, zdravlje i napredak u svemu!‘ Gospodar joj odgovara: ‚Neka te Bog čuje i usliši tvoje ri-

U hrvatskoj izvornoj ornamentici na uskrsnim je jajima gotovo uvijek križ s kukama zaobljenih krajeva

či! Planinka jednu blagoslovljenu grančicu nosi na čelo kuće, a jednu zasadi u cvitnjaku i govori: ‚Neka ova sveta grančica štiti narod, kuću i blago od uroka i od svakog zla. Ulazeći u kuću planinka zadiva blagoslovljene grančice iza slike Majke Božje, a ostale stavlja za gredu u velikoj sobi. Vjeruje se da je ova grančica sigurna obrana od groma i tuče. Kad grmi i sijeva, planinka stavlja sitne grančice na vatru... Većom zapaljenom grančicom križa oblake i rastjeruje nevrijeme. Gospodar jednu grančicu stavlja u žito na tavanu, zatim odlazi na njive i livade i tamo zadijeva male grančice. Vjeruje se da grančice svojim blagoslovom čuvaju žiot od nepogoda i donose dobar urod.“

Najrašireniji uskrsni običaj je **bojanje jaja** (pisanice, pisanči, šarena jaja) a poznat je u cijeloj Evropi. U kršćanskoj simbolici jaje je slika nade i uskrsnuća, a značenje proizlazi iz slikovitog probijanja ljuske u trenutku kad iz njega izlazi pile. Korišteni ovog običaja su međutim daleko stariji i sežu u predkršćanska vremena. O tome svjedoče nalazi obojenih lupina u germanskim i skandinavskim nalazištima. Obojene i išarane lupine nađene su i u nekim praslavenskim

grobovima, a da su bojenje doista poznavale slavenske grane, pokazuje i neuobičajeno vekika sličnost hrvatskih ukrasa i ornamentike s ukrajinskom i poljskom. Toga podudaranja s pisanicama drugih južnih Slavena nema pa se može smatrati da im je podrijetlo zajedničko, iz doba praslavenske zajednice.

Hrvatska izvorna ornamentika na jajima, gotovo uvijek to je križ s kukama zaobljenih krajeva, zaslužuje posebnu i ozbiljnu pažnju. Ovdje bi nas, međutim, odvela u preveliku širinu.

Uz obojena jaja rašireno je, posebno među mladeži, darivanje i razne igre, npr. tucanje (pri čemu valja imati pronosak, prvo kokošje jaje, jer je posebno tvrdo!), gađanje jaja novcem da probije koru, te kotrljanje jaja niz ledinu; čije jaje ode najdalje, taj dobiva sva jaja.

Na ovom mjestu moram spomenuti da se ispitivanjem stare hrvatske ornamentike na jajima bavio **Milovan Gavazzi**, čovjek koji se bavio i nebrojenim drugim područjima našeg nasljeđa. Prvi poznavatelj materijalne i duhovne narodne kulture Hrvata, utemeljio je katedru etnologije na Zagrebačkom sveučilištu i odgojio nebrojene generacije etnologa koji su, uz slaba priznanja, a s puno ljubavi skupljali građu da je spase od propadanja i zaborava. Ne mogu a da na ovom mjestu ne spomenem i jednog drugog zaslužnog čovjeka, **Antuna Radića** (1868.–1919.), najstarijeg brata Stipice Radića, koji je svojom „Osnovom za sabiranje i proučavanje građe o narodnom životu“ utemeljio hrvatsku etnologiju (zvaio ju je narodoznanstvo). Uz to mu zahvaljujemo za osnivanje Etnološkog muzeja u Zagrebu i pokretanje Zbornika za narodni život i običaje južnih Slavena.

Slijedeći rašireniji običaj, nalazimo ga u gotovo svim hrvatskim krajevima, je običaj **glasanja čegrtaljka** (škrebetaljke, kleptarnice, škrgaljke), daščice s batićem koji pri okretanju zapinje o zupce i proizvodi čegrtav zvuk, a zamjenjuje zvona koja šute od Velikog četvrtka navečer do „Slave“ Uskrsnog bdjenja.

U Velikom tjednu kršćanska misao i crkvena tradicija jedno od prvih mjesta daju Velikom petku. Uočljivo je međutim da taj dan u Hrvata nije obilježen značajnijim običajima. Poznato je da je to dan žalosti i posta, da narod ne dira u zemlju, ne kopa je i ne obrađuje jer u njoj leži mrtvo tijelo Isusovo.

Na ovaj dan (Veliki petak) ili na Veliki četvrtak (rijetko na Josipovo) u Bosni, posebno u dolini Lašve i Vrbasa, uobičajeno je **tetoviranje** (bocanje, sicanje), uglavnom na rukama i prsima žena, manje muškaraca. Izvodili su ga tome vještiji ljudi, uglavnom unošenjem stučena baruta, a uvijek u vrlo karakterističnim motivima grančice, kola, ograde te križića. Tetoviraju se isključivo katolici, tako da je tetoviranje postalo simbol katolicizma u Bosni. U narodu je rašireno vjero-

vanj da običaj ima svrhu da prepriječi odmetnuće od vjere, prije svega udaju djevojke za muslimanskog mladića i prijelaz na muslimansku vjeru.

Ovaj je običaj temeljito ispitivao **Čiro Truhelka** (1865.-1942.), značajni hrvatski arheolog i povjesničar, osnivač i dugogodišnji kustos Bosansko-hercegovačkog zemaljskog muzeja u Sarajevu. Truhelka utvrđuje da običaja tetoviranja nema ni na kojem drugom mjestu, ni u južnih ni u sjevernih Slavena, zatim da starija ornamentika nema nikakvih označja kršćanske simbole, te da su sam običaj katolički svećenici uvijek nastojali iskorišteniti smatrajući ga barbarskim. Potaknut tim zapažanjima on istražuje dalje i utvrđuje da je tetoviranje djevojaka i mladića, uvijek u dobi između 13. i 16. godine, nasljedovanje predkršćanskih obreda inicijacije u vremenu proljetnog ekvinokcija. Takvo su obredno tetoviranje doista poznavala ilirska plemena koja su živjela na našem današnjem području prije dolaska Hrvata. Teško je objasniti kako je došlo do toga da prastari običaj, koji je nekoć služio za označavanje pripadnosti plemenu, postane običaj koji će katolicima služiti za označavanje njihove vjere.

Velika je subota u svim našim selima dan kada se, sve do nedavno, obnavljala **kućna vatra**. S tim u vezi palila se vatra pred crkvom, a svećenik je nad njom vršio obred blagoslova. Zabilježeno je da je tradicija očekivala da svećenik vatru pripaljuje kresanjem i gubom, a ranije čak i trenjem drveta, pa se iz toga zaključuje da se i ovdje radi o svezi pretkršćanskog i kršćanskog obreda. Nakon posvete seljaci bi hitro kući nosili žar ili pripaljenu gubu da kod sebe upale novu vatru, jer staru bi na ognjištu domaćica redovito pogasila.

Na sam Uskrs prije zore palila se u sjeverozapadnim krajevima Hrvatske još jedna vatra - **uskrnsni krijes** (**vuzmenka**, **vazmenka**, **krisi**). I ona je kao i obnova kućne vatre, a i kao kasnije vatre koje će se još paliti - **ivanjske** i **jurjevske** - obrednog karaktera, znak koji u sebi sažimlje i zaprepaštenje pred silama života i smjelost da im stanemo na put, slika ognja koja (i) u kršćanskoj misli već od Abrahama između Boga i njegova naroda.

Evo jednog zapisa iz 1915. o paljenju vazmenke u Krašiću u Jaskanskom kraju: „Velike subote poslije podne zberu se dječaci iz sela te navukuna kakav humac za kućama borovice što više mogu, pak udare četiri kola do dva ili tri hvata visoka u zemlju i zdjenu među njih borovicu što više mogu. Dok su gotovi tim stogom, nastane već i noć. Svako selce ima po jednu vazmenku koju pak dobro čuvati treba da ju iz prkosa dječaci pokrajnog sela ne zapale. U tu svrhu stražari njih nekolicina cijelu noć, a kad nastane prozorje, tad se požure dječaci da što ranije svoje vazmenke zapale. A na veliko ruglo stavljaju selo gdje je vazmenka noću po dru-gih zapaljena, ili ako u kojoj vazmenki stra-

žare u zoru san nadvlada te tako zakasne pravu dobu; a isto tako ako vazmenka lako ne gori.”

U narodu je postojalo vjerovanje da zle sile i bolesti neće imati vlasti sve dokle je dopiralo svjetlo krijesa. Preko garišta vazmenka kasnije se pretjerivala stoka da bude zdrava i da napreduje.

Kako **vazmenke** ne poznaju Srbi i Bugari (ali poznaju **ivanjske krijesove**), etnolozi pomišljaju da im je korijen u germanskoj mitologiji i da imaju veze s paljenjem vatri u čast božice Ostare. Pitanje ostaje za raspravu, jer vazmenke poznaju i Gradišćanski Hrvati i pale ih u čast goristajanja (uskrnsuća), pa je moguće da su ih donijeli iz stare domovine.

Tetoviranje u znaku križa obično je imalo svrhu da prepriječi odmetnuće od vjere bosanskih katolika

Zapadni krajevi Hrvatske poznaju na Veliku subotu još i običaj ophoda križičara, običaj koji je u ranijim stoljećima vjerojatno došao strujanjem iz njemačkih krajeva. Skupina muškaraca obilazi selom s crkvenim raspe-lom, pjevajući pobožne pjesme. Pred kućom daju ukućanima da ljube raspelo pa budu darivani. Evo jedne pjesme križičara zapisane već u Pavlinskoj pjesmarici iz 1644.:

Kristuš je gore stal,
Naše grehe je odebral,
I koje on tu ljubil,
Sobom si je v nebo zel.

Na Velikul subotu, ili na sam Uskrs, općenita je narodna i crkvena tradicija **blagoslov je-la**. Svaka kuća šalje u crkvu ukućana, obično ženu, s košarom raznih jestiva, lijepo posložjenih i pokrivenih kakvom vezenom tkaninom. Ranije je bio raširen običaj da onaj koji je hranu nosio u crkvu mora poslije blagoslova s košaricom što brže potrčati kući, pa će njegova kuća, stigne li prvi, biti te godine među prvima u boljitku. Jedan novi izvještaj iz Donje Stubice, iz 1972., opisuje kako je „pred kraj jutarnje mise na Uskrs u crkvenom predvorju nastalo zamjetno komešanje; na izlazu nitko nije potrčao, ali su se,

zalazeći u pokrajne ulice, očigledno ubrzavali koraci.”

Hrvatski Uskrs, isto kao i Božić, obiluje raznolikim jelima koja se spremaju posebno za ovaj dan, napose kolača, pogača, hljebova i peciva. Pripravljanje hrane i običaji u vezi s njom svakako su dio narodne materijalne kulture, ali ovdje moraju biti izostavljeni, jer bismo prikaz previše proširili.

Blagoslovljeno jelo se jede na sam Uskrs, a mrvice su se ranije često prosipale ili zakopavale uz kuću ili po njivi da djeluju odbojno (apotropajski) protiv zala. U mnogim krajevima se isto činilo i s jajima koja su se zakopavala u žito na njivi ili u sjemensko žito na tavanu.

Od Uskrasnih običaja valja svakako još spomenuti **običaj kolanja** na Uskrnsni ponedjeljak. Tada je naime, nakon duga vremena tišine i obuzdavanja kroz korizmu, počinjalo doba plesanja kola. Za tu su priliku momci i djevojke oblačili novu svečanu odjeću i obuću, a nekoji su po prvi puta zaplesali u ovom velikom i prvom proljetnom kolu.

Izvori:

1. **Matiša Bogutovac:** Cvjetnica u Posavini, Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, Zagreb 1971.
2. **Milovan Gavazzi:** Godina dana hrvatskih narodnih običaja, Zagreb 1939.
3. **Mara Hečimović-Seselja:** Tradicijski život i kultura ličkog sela, Ivčević Kosa, Zagreb 1985.
4. **Ivo Jordas:** Običaji Kastavštine, Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, Zagreb 1957.
5. **Zorica Rajković:** Narodni običaji okolice Donje Stubice, Narodna umjetnost, Zagreb 1972.
6. **Rječnik biblijske teologije** Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1969.
7. **Čiro Truhelka:** Tetoviranje katolika u Bosni i Hercegovini, Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 1894.

* **On je živ** *
* *Mrtvo je cvijeće na drvenom stolu,* *
* *mrtve su smokve na dječjem tanjuru.* *
* *Mrtav je novac i novčanik je mrtav.* *
* *Mrtvi su rječnici i knjige povijesti.* *
* *I mrtav je crtež starice s kruhom.* *
* *Mrtve su olovke i čaša je mrtva.* *
* *Mrtvi su džemperi crveni, bijeli, plavi* *
* *i mrtva je voda koja ih pere.* *
* *Mrtva su pisma prijateljice* *
* *i mrtav je sat na mom stolu.* *
* *Mrtvi su mrtvaci na grobovima velikim* *
* *i mrtvo je groblje puno mrtvaca...* *
* *Ali, On je živ!* *Anda K., Frankfurt/M.* *

OKOM VJERE DUBLJE I DALJE

Suuskršli s Kristom

Ako ste suuskršli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gori težite, ne za zemaljskim! Ta umrijeteste, i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, Život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.

Kol 3, 1-4

Razapet s Kristom

S Kristom sam razapet. Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist. A što sada živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega koji me ljubio i predao samoga sebe za mene.

Gal 2, 19-20

Imala sam mnogo prijatelja koji su mi pomagali da padnem, ali kad sam htjela ustati, bila sam osamljena. I sada se još čudim kako nisam ostala ležati na zemlji. Hvala Bogu i njegovu milosrđu! Samo me je on držao za ruku. Vječna mu hvala!

Sv. Terezija Avilska

Granica između kraljevstva dobra i kraljevstva zla prolazi kroz moje srce.

Sv. Franjo Saleški

Ako me Bog ne razumije, tko me onda može razumjeti?

A. Malraux

Pakao, gospođo, isto je što i ne ljubiti.

G. Bernanos

Kršćanska poruka koju naviješta Sv. pismo, koja je sačuvana u predaji i koju propovijeda Crkva jest ona snaga koja je u stanju uskrisiti svijet koji se nalazi u agoniji.

Kardinal Danneels

Nemamo kada ljubiti

Jednoga sam dana susreo čovjeka kojega je njegov javni posao potpuno zao kupljao. Odjednom mi reče: „Imamo srce koje nema kada ljubiti.“ Nikada tih riječi neću zaboraviti. Krvavo su istinite. Božje srce ima uvijek vremena da ljubi. U tome je naša nada.

Marc Boegner

Bez nade nećeš nikada naići na nenadano i neočekivano.

Heraklit

Zlo je u čovjeku. Obraćanje grešnika jedina je revolucija koja vrijedi.

P. H. Simon

Edip suočen s počinjenim zločinom ne nalazi drugoga izlaza doli da iskopa svoje oči. David svojih nije iskopao. Poslužile su mu da proplače.

P. Claudel

Ja sam Svjetlo, a vi me ne vidite.
Ja sam Put, a vi me ne slijedite.
Ja sam Istina, a vi mi ne vjerujete.
Ja sam Život, a vi me ne tražite.
Ja sam vaš Pastir, a vi me ne slušate.
Ja sam vaš Bog, a vi mi se ne molite.
Ako se izgubite, nemojte mene okrivljivati.

Napis na drevnoj 12. postaji

Više je Krist Spasitelj negoli ja grešnik.

Jean Alberti

Budi blagoslovljen, Bože, zato što si me oslobodio od idola.

P. Claudel

Tko sam zapravo?

Strah me beskrajni spopadne
kad god se probudim
i ne znam tko sam.
Strah da nisam ništa,
a mogu biti sve,
da sam sve, a na kraju – ništa.

Anđela K., Frankfurt/M.

Očistiti stari kvasac

Zar ne znate da malo kvasca sve tijesto ukvasa? Očistite stari kvasac da budete novo tijesto, kao što i jeste beskvasni, jer već je žrtvovana Pasha naša, Krist. Zato svetkujmo, ne sa starim kvascem ni s kvascem zloće i pakosti, nego s beskvasnim kruhovima čistoće i istine.

1 Kor 5, 6-8

Bog nije pravedan na naš način

Bog nije pravedan jer čini da njegovo sunce svijetli i da njegova kiša pada bezbošcima i vjernicima (Mt 5,45).

Bog nije pravedan jer pripravlja gozbu rasipnom sinu koji je sve svoje potrošio, a ne čini ništa posebno za njegova starijeg brata (Lk 15,19).

Bog nije pravedan jer onome koji dolazi na posao u popodnevne sate daje istu plaću kao i onome koji je izjutra počeo raditi (Mt 20,10).

Bog nije pravedan jer osuđuje onoga koji mu vraća isti talenat koji je primio (Mt 25,28).

Bog nije pravedan jer ostavlja 99 ovaca da bi pošao tražiti jednu izgublenu (Lk 23,43).

Bog nije pravedan jer se okreće od jednoga dobrog vjernika da bi primio grešnika (Lk 18,14).

Bog nije pravedan prema meni jer zaboravlja moje grijehe i sjeća se mojih dobrih želja i nakana.

Bog nije pravedan na naš ljudski način. U tom i jest naša sreća!

Glasnik Nôtre Dame

Pričaju mi

Pričaju mi da si
Bog koji sve vidi,
sve zna,
da kažnjavaš grijeh.
A ja vjerujem da si
prijatelj i ljubav,
Bog koji prašta...

Ivanka Smilović, Ffm.

Kardinal Stepinac u svjetlu novih dokumenata

Govor msgra Vladimira Stankovića, ravnatelja hrvatske inozemne pastve, na komemorativnoj misi za kardinala Alojzija Stepinca u Krašiću 10. 2. 1988.

Draga braćo i sestre!

U posljednje vrijeme u nas i u svijetu mnogo se govori i piše o tome kako se slobodno smiju proučavati i objavljivati dokumenti koji govore o ljudima i događanjima iz nedavne prošlosti a utječu i na zbivanja u sadašnjosti. Kao vrhovni kriterij ističe se misao: istine se ne treba bojati!

Po tom načelu objavljeni su u knjizi Vladimira Dedijera „Vatikan i Jasenovac“ (Izdavačka radna organizacija „RAD“, Beograd 1987) Prilozi II od str. 691. do 783. pod naslovima: 1. Izjava nadbiskupa Alojzija Stepinca pred Vrhovnim sudom NR Hrvatske, u Zagrebu, 3. oktobra 1946. godine; 2. Odbrana dr. Iva Politea, Stepinčevog branioca pred Vrhovnim sudom NR Hrvatske, u Zagrebu 8. oktobra 1946. godine; 3. Kratak pregled stavova visokog klera Katoličke Crkve o zbivanjima na jugoslovenskom prostoru 1941-1943. godine, prema dokumentima iz Vatikanskih arhiva. Ti tekstovi se sada po prvi

puta pojavljuju u našoj javnosti i svima su dostupni.

No ima još jako mnogo drugih dokumenata koji govore o zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu i za koje znade cijeli svijet, ali u našoj zemlji još nisu objelodanjeni. Uvjeren sam da nije daleko čas kad načelo „istine se ne treba bojati“ neće vrijediti samo za neke teme, neke pojedince i neke sredine, nego da će se znanstvenom i nepristranom objektivnošću moći slobodno govoriti i pisati ne samo protiv nego i u prilog.

Želeći dati svoj prilog tom trendu demokratizacije u našoj zemlji na području slobodnog objavljivanja povijesnih dokumenata, smatrao sam korisnim na ovom mjestu povodom 28. obljetnice smrti kardinala Alojzija Stepinca pročitati dva svjedočanstva o velikom pokojniku izrečena od dvojice velikih papa našeg vremena, Ivana XXIII i Pavla VI, koji su u isto vrijeme bili tvorci vatikanske „istočne politike“ koja je dovela do ponovne uspostave diplomatskih odnosa između SFR Jugoslavije i Svete Stolice.

O papi Ivanu XXIII u knjizi „Vatikan u suvremenom svijetu“, Zagreb, Školska knjiga, 1980, autor prof. Vjekoslav Cvrle piše: „Za Ivana XXIII Vatikan se počeo oslobađati isključive vezanosti za Zapad i otvarati se prema Istoku. Ova politika „odmrzavanja“ obično se naziva „istočnom politikom“, a imala je neke korijene i pokušaje u prošlosti s obzirom na to da je Sv. Stolica, bez obzira na napetost odnosa s nekim zemljama, uvijek prema tradiciji nastojala otkriniti jedan prozorčić za budući dijalog. Ivan XXIII je cijenio spremnost SRFJ i Predsjednika Tita na sređenje odnosa s Vatikanom. Isticao je potrebu „složne suradnje“. Već za njegova pontifikata dolazi do poboljšanja odnosa između Katoličke Crkve i jugoslavenske države. Svi biskupi su dobili pasoš za sudjelovanje na Koncilu. Međutim, papa Ivan nije dočekao ponovnu uspostavu odnosa između Sv. Stolice i SFRJ. To je obavio njegov nasljednik Pavao VI koji je već prije kao milanski nadbiskup-kardinal dao za to inicijativu“ (str. 103). U knjizi „Discorsi, messaggi, colloqui del Santo Padre Giovanni XXIII“, Tipografia poliglotta Vaticana, 1961, sv. II, str. 202-205, objavljen je govor što ga je papa Ivan XXIII održao u vatikanskoj bazilici sv. Petra 17. 2. 1960. prigodom zadušnice za pokojnog zagrebačkog nadbiskupa Alojzija kardinala Stepinca. U hrvatskom prijevodu taj govor glasi ovako:

„Gospodo kardinali, časna braćo, dragi sinovi! Razlozi izvanrednog poštovanja i ljubavi ponukali su naše srce, da održimo ovaj posmrtni obred u bazilici sv. Petra za ispokoj duše kardinala Alojzija Stepinca, premda nije u običaju, da se to čini za kardinala, koji

Kardinal Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup i metropolit

(nastavak s prednje str.)

nije pripadao rimskoj kuriji. Jednostavni i odlični lik ovoga oca i pastira Crkve Božje bio je našoj duši veoma mio. Njegova dugotrajna patnja 15-godišnjega izгона u vlastitoj domovini kao i vedro dostojanstvo, kojim je on pun pouzdanja nastavio trpljenje, izazvalo je opće divljenje i poštovanje.

Kao tužni i žalosni zvuk zvona proširila se vijest o okolnostima njegove smrti i svratila pažnju njegovih najbližih sinova na odličan primjer nesavladive ustrpljivosti, što ga je pružao za vrijeme tolikih godina odvojenosti u tako maloj udaljenosti svog obitavališta od njihova. Ove nam okolnosti dozivaju u pamet riječi liturgije Velike subote nad Spasiteljevim grobom: „Ostavio nas je naš pastir, izvor žive vode, za čijeg je umiranja sunce pomrčalo.” I doista, sunce je pri njegovu prijelazu u vječnu domovinu potamnilo na kišnom i oblačnom obzoru ovih zimskih dana.

Kardinal Stepinac, koji je svojoj čuvenoj nadbiskupiji darovao 26 godina biskupovanja, bio je doista vjerna i pobudna slika Dobrog Pastira. Ponajprije u neumornu i gorljivu apostolskom radu. U posljednjim pak odveć dugim godinama bolne odijeljenosti zgrnuo je toliko bogatstvo zasluga, da ih je za uzvrat nebeski Otac sigurno upisao kao glavnice milosti i blagoslova za sve obitelji i sve vjernike gorljive i bogoljubne Hrvatske.

Ovih posljednjih tjedana je ponizni nasljednik sv. Petra kao rimski biskup doživio veliku utjehu u dijecezanskoj sinodi. Često i ugodno su se na njoj pastiri stado – kleri i puk – povezani crkvenom intimnošću pozabavili sjajnim i ljubeznim Isusovim likom promatrajući ga u slici božanskog pastira, koji je dao svoj život za svoje.

Duša kardinala nadbiskupa Alojzija Stepinca, odlazeći na nebo, ponavlja nam onu veliku pouku i onaj božanski primjer iz desetog poglavlja sv. Ivana. Molimo se, da bi sretno došlo do proslave njegova izabranog duha. A on će nam zato odozgo isprositi žar u pastirskoj službi i odvažnost da spremno snosimo žrtve skopčane s vršenjem naših dužnosti.

Draga braćo i sinovi! Nemojmo zaboraviti ozbiljni poziv u njegovoj oporuci, kojim nas potiče, da postojano opraštamo i promičemo mir. Kako je nježna, kako je ganutljiva njegova prošnja, kojom moli oprostjenje, ako je možda bilo koga – usprkos čistoj i dobronamjernoj nakani za života pa i samo malo uvrijedio! Kako je uzvišeno, što je ponovio riječi umirućeg Isusa: „Oprosti im, jer ne znaju što čine” u prilog onima, koji su mu nanijeli tako nepravedne patnje! Plemenita je to tvrdnja: „Ne znaju što čine!” Ona je znak velike sućuti, koja tragičnim bljeskom prodire u tajnu čovječje izopačenosti i shvaćanja smisla pojedinačnog kao i zajedničkog života, čemu smo svi mi svjedoci. U velikoj našoj tuži nas tješi to, što se tu i tamo zapaža po koja iskra ljudskog suosjećanja.

Sva četiri evanđelista spominju Pilatov postupak prema mrtvom Kristu, koji je visio na križu. Tijelo je naime na smrt osuđenoga ustupio samilosti Josipa iz Arimateje, koji je donio obilatu smjesu mire i aloje za ukop. U teškoj boli, koja ne prestaje probadati našu dušu, viša je vlast dopustila – po primjeru nekadašnjega rimskog upravitelja – da mu puk uzmogne iskazati poštovanje smrtnim ostacima pastira i oca.

To će ostati kao sveta uspomena u svim skromnim domovima za jedan cijeli naraštaj. Bit će poticaj na duhovnu plemenitost, na ljudsko i kršćansko suosjećanje.

Oh! Zašto se ne bi sada, kad je veliki svećenik dovršio svoju žrtvu, dopustilo svim vrijednim i dobrim dušama, da barem izdaleka pozdrave povratak građanskog i vjerskog mira? To bi značilo poštivanje plemenite i snažne tradicije. Osiguralo bi i obnovilo zajednički uspon prema visokim idealima, koji dosižu vrhunac u Kristovu duhu. Ujedinilo bi lojalnu i složnu suradnju u promicanju pravog blagostanja, što bi ljudski zajednički život učinilo manje žalosnim a većma ugodnim.

Liturgijska molitva, koja se diže iz naših usta i srdaca ovijena blagoslovljenim kolutima tamjana, neka isprosi još jednoć mir i nebesku slavu oplakivanom pokojnom kardinalu Stepincu. Ugodno se osjećamo u toj molitvi okruženi ovdje prisutnim članovima kardinalskog zbora kao i onima, koji su se sa svijeta strana svijeta htjeli sjediniti u žalosti zajedničkog oca, s izrazima ganutljiva bratstva, želeći time izraziti suosjećanje cijele Crkve. Kardinal Stepinac nije mogao ni jedanput izvan svoga rodnog mjesta i prisilnog zatočeništva razviti svoj i te kako zasluženi grimiz. No, uvjereni smo i nadamo se, da će u milosti i svjetlu Gospodnjem razviti svoju zaštitu nad cijelim kardinalskim zborom, kojem služi na osobitu čast, kao i nad cijelom svetom Crkvom i cijelom Jugoslavijom...

Dosta, Gospodine! Dosta! Blagoslivljamo te svaki dan, pa i u dan žalosti. Gospodine! bilo milosrđe tvoje nad nama, kao što smo se ufali u tebe! Amen, i uvijek: Amen!”

U spomenutoj knjizi „Vatikan u suvremenom svijetu” o milanskom nadbiskupu kardinalu Montiniju, kasnijem papi Pavlu VI. piše: „U toku 1962. nadbiskup-kardinal Montini je preko katoličkih ličnosti počeo tražiti kontakt s jugoslavenskim predstavnicima. Kako sam se tada nalazio u Milanu u svojstvu generalnog konzula, imao sam susrete s njim. Interesirao se za odnose između Crkve i države u Jugoslaviji, a bilo mu je poznato da se ti odnosi poboljšavaju zahvaljujući konstruktivnoj politici jugoslavenske vlade, čiju je unutrašnju i vanjsku politiku pratio s posebnim interesom. Moglo se naslutiti da mu je bliska ideja o mogućnosti obnove vatikansko-jugoslavenskih odnosa. Njemu pripada zasluga što je u tom smislu lično intervenirao kod pape Roncallija. Papa je ovu Montinijevu inicijativu odo-

brio. Došlo je do prvih neformalnih vatikansko-jugoslavenskih razgovora posredstvom prof. Jeagera u Rima kod Vatikana, na kraju su razgovore vodile delegacije, a sve je uspješno završeno potpisivanjem Protokola 25. lipnja 1966. u Beogradu, kada se Montini već nalazio na papinskom prijestolju. „Sudbina” je htjela da on otpočne i završi akciju obnove, odnosno ponovljene uspostave odnosa između Sv. Stolice i SFR Jugoslavije (str. 113, 114).

Djelu Pavla VI povijest će dati visoku ocjenu kao državniku i protagonistu borbe za mir, napredak i humaniji svijet, za pravedan ekonomski poredak u svijetu. Dat će mu priznanje kao koncilskom ekumenistu i nosiocu dijaloga s drugim religijama i društvenim, političkim i državnim faktorima raznih opredjeljenja, kao sugovorniku sa svijetom socijalizma” (str. 346).

Kao velikog crkvenog čovjeka i humanistu, smrt kolege kardinala Stepinca duboko se dojmila milanskog nadbiskupa Giovannija Montinija pa je već dva dana poslije njegove smrti, 12. 2. 1960. u svetištu sv. Antuna opata u Milanu održao prigodni govor (“Rivista diocesana milanese, 1960. str. 11-112). U hrvatskom prijevodu taj govor glasi: „Stojeći pod dojmom vijesti o smrti kardinala Alojzija Stepinca, zagrebačkog nadbiskupa, ova je naša večernja pobožnost prožeta velikim mislima, koje možemo tek natuknuti, da bi svojoj molitvi dali što dublju pobudu.

Prva od misli odnosi se na samu činjenicu: jedan kardinal svete rimske Crkve, nadbiskup jedne od najuglednijih i najvećih biskupija svijeta, natpastir i duhovni predstavnik jedne od najuglednijih i najvećih biskupija svijeta, natpastir i duhovni predstavnik katoličkog naroda, koji je kao manjina uklopljen u okvir države raznih narodnosti i vjerskih zajednica, umire zatočen u jednom selu. Predveden na sud, bio je osuđen na 16 godina kao urotnik protiv zemlje!

Stojimo pred vanredno teškom i jedinstvenom činjenicom. Ona nas sili, bili prijatelji ili protivnici, da se upitamo: Je li uopće moguća takva osuda? Jest, ona je moguća. Tako nam odgovara ova nadasve žalosna činjenica

ca. Počiva li ova činjenica na pravednosti? Je li on bio zločinac ili mučenik? Možemo li pripisati normalnom i kulturnom vršenju sudačkog pravorijeka ovu činjenicu, koja će odjekivati kroz stoljeća? Ili se možda ona ima pripisati onoj dramatičnoj sudskoj presudi, koja osuđenom služi na čast, a onome, koji se tu osudu usudio izreći, donosi osudu cjelokupnog čovječanstva?

I sudski postupak Sokrata i Krista bio je zaogrnut plaštem zakonitosti. Kakva je razlika između zakonitosti i pravednosti? Što vele na to branitelji modernog heroja, koji se suprostavi ugnjetavanom patriotizmu, ili progonjenim ideologijama? Može li država odstraniti onoga, koji ne slijedi ideologiju režima? Kako daleko stiže pravo državnih interesa – te maglovite izlike – pod kojim se može proganjati i politički osvećivati? Može li se uopće pretpostaviti, da ne bi ljubio svoju zemlju ili lojalno obdržavao pravedne zakone jedan kardinal nadbiskup, kojemu nitko, tko ne niječe sunčano svjetlo, ne bi mogao to poricati? Je li uopće moguće, da bi on jednoj državi, koja zasluži ovo ime, dao povod, da ga ovako nesmiljeno sudi? Ili, možda sila stvara pravo? Kakvo je to pravo?

Ova činjenica postaje simbol, i kao takva ulazi u povijest. Problematika koja je uslijed te činjenice nastala, već je u civiliziranoj savjesti našla svoje rješenje. Da je Stepinac htio od slobodna i ponosna čovjeka postati slije-po poslušnim slugom marksizma, mogao je postati „velik“ predstavnik svoga naroda. On to nije htio, i zato je morao pasti. To je tražio sistem. Ništa nije bilo stanju da zadrži tešku ruku onoga, koji se sam postavio za suca nad slobodom drugih: niti dostojanst-

vo povijesne tradicije, niti posvećeni autoritet onoga koga je cijeli narod poštivao, niti neustrašiva obrana naroda kao ni hrabra zaštita koju je Stepinac pružao potlačenima od prijašnje nasilne vlasti, pa čak ni sebični interes koji je računao s lozinkom: „ne stvarati mučenike“, da ne bi nasilno nametnuta šutnja tragično odjekivala u savjestima. Suci je bio svet jedino vlastiti neobuzdani egoizam.

Ali Stepinac nije osamljen. S njim dijele istu sudbinu kardinal Mindszenty, mađarski primas, praški nadbiskup, msgr. Beran, rumunjski, bugarski, litvanski, letonski i estonski biskupi, jer to zahtijeva sistem. Opozicija nema pravo da postoji. Marksistički humanizam, koji se na taj način predstavlja, otkriva u svojim karakterističnim eksperimentima, kakvo je čovječstvo on kadar proizvesti. Gledajući ovo nasilje u okviru koji nas zanima, ono je bilo usmjereno protiv onoga, koji posjeduje samo jednu silu, silu duha, i to duha istine, ljubavi, lojalnosti, blagosti i praštanja – duha evanđelja. Time drama dosiže vrhunac izvanredne osjetljivosti: zašto duh Kristov, koji dalje živi u njegovoj Crkvi, mora izazvati bijes i takvu osvetu?

„Vlast tmina“, koja posjeduje užasnu snagu, njezina je tajna. Ona ne nalazi veće i neslomljive zapreke od nenaoružane nemoći

duha. I tmina nadvladava. Da, ona nadvladava. Povijest između ostalog bilježi takav zlosretni obrat. Crkvena povijest je sva protkana takvim zgodbama. Kristovo trpljenje se nastavlja. Odatle izvodimo zakon, koji nas iznenađuje, koji nam ne prija, ali koji je nuždan i spasonosan: „Bilo je potrebno da Krist trpi“ (Lk 24,26). I danas je tako: nužno je da Crkva trpi, da trpi zbog svoje vjernosti Kristu, zbog svoje nepatvorenosti, zbog svoje sposobnosti da potiče svijet, da ga pridigne i spasi. Mučeništvo je, dakle, jedan od njezinih darova Duha Svetoga. Dok ovo govorimo, dršćemo. No, premda dršćemo, ne smijemo se bojati, ako smo kršćani.

Evo nove misli: nakon izdržanog rata za slobodu, nakon pobjede demokracije, nakon proglašenog ideala mira, slobode i misli i vjeroispovijedanja, kojoj je sve oduševljeno klikalo, mislili smo da su progonoštva u XX stoljeću nemoguća. A kad tamo, pred našim se očima događaju progonoštva, on traju i sve dalje se šire tako da skoro stvaraju uvjerenje, da su ona nešto normalno.

Braćo moja, moji sinci i kćeri! Da se ne bi i ovdje što takvo zbilo! No, ovo je zakon Kristov: Hoćemo li biti pravi njegovi učenici, treba da budemo spremni, da za svoju vjeru trpimo. Dandanas bismo htjeli, da zbog ispovijedanja vjere i života nemamo nikakvih neugodnosti. Vjera, koja traži žrtve, izgleda, da nije suvremena. A ipak naša je vjera takva. Ona traži sljedbenike spremne da izgube, a ne ljude koji hlepe za dobitkom; ona traži junake, ne kukavice; ona traži svjedoke, ne slabiće; ona traži sinove, vjerne

i dosljedne apostole, a ne tek pristalice i propagatore oportunitizma i kompromisa, koji su više skloni da se sporazume s protivnikom negoli da sačuvaju jedinstvo s prijateljima.

Stepinac neka nas uči! Neka nas nauči pouzdanju i dobroti! On je umro obavijen šutnjom koja je svojstvo njegove Crkve, kojoj preostaje jedino glas molitve i praštanja. Iz njegovih usta nije izašla nikakva oštra riječ, nikakva psovka. Svoju zemlju nije htio napustiti iz ljubavi prema njoj. Braćo moja, sinci i kćeri, praštajmo i mi i molimo!

S čime bismo završili ovo naše razmišljanje, ako ne riječima Knjige Mudrosti koje smo čuli u današnjem čitanju: „Duše su pravednika u ruci Božjoj; i njih se ne dotiče muka nikakva... Ako su, u očima ljudskim, bili kažnjeni, nada im je puna besmrtnosti. Za malo muke dobili su dobra velika, jer Bog ih je stavio na kušnju i našao da su ga dostojni (Mudr 3,1-9).

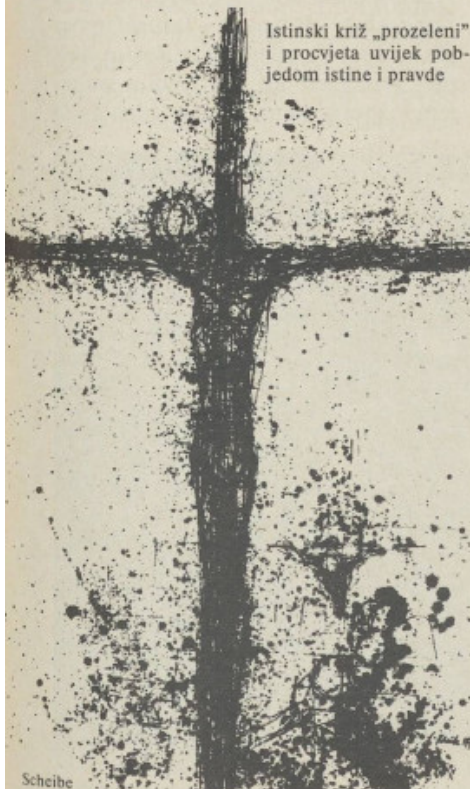
Zagrebački nadbiskup Alojzije kardinal Stepinac izdržao je svoju kušnju do kraja. Prije 28 godina na današnji je dan otišao u vječnu slavu o kojoj Isus reče: „Oče! Hoću da i oni koje si mi dao budu gdje sam ja, da i oni budu sa mnom: neka gledaju moju slavu (Iv 17,24).

Isus je htio i hoće da i mi svi dođemo k njemu u vječnu slavu, da budemo kod njega sretni. To će se i dogoditi ako se u nama ostvari Isusova želja »da ljubav kojom si me Ti ljubio bude u njima“. U toj je ljubavi kardinal Stepinac živio i umro – u ljubavi prema svima ljudima! Živimo svoj život i prolazimo svijetom ljubeći sve ljude – pa i one koji o velikom Pokojniku ne misle kao mi. Živimo u miru i ljubavi zajedno s njima, radimo za dobrobit svakog čovjeka, zagrimo ljudsko biće bez obzira na vjeru i narodnost. U ovoj našoj mnogonacionalnoj zajednici živimo u duhu Božjih zakona upravo po riječima velikog Pokojnika: „Mi smo uvijek naglašavali u javnom životu principe vječnoga zakona Božjega bez obzira radi li se o Hrvatima, Srbima, Židovima, Ciganima, katolicima, muslimanima, pravoslavnima ili kome drugome... Jedan i drugi imade neumrlu dušu, jedan i drugi su istog porijekla, vukući lozu od Boga Stvoritelja (Ljubo Boban: Kontroverze iz povijesti Jugoslavije, Školska knjiga-Stvarnost, Zagreb, 1987, str. 433).

Mi koji vjerujemo u Boga, vjerujemo i u ljude. Znamo da su neka vremena zauvijek prošla i dok ih se prisjećamo bez gorčine i mržnje gledamo u budućnost. Crkva i svi njezini članovi žele nesebično sudjelovati u rješavanju velikih problema s kojima se susreće ovo naše konkretno društvo – za dobrobit svijeta! Neka na sve u tom smjeru vodi Duh Božji! Amen!

„A istina je u socijalizmu, kao što znamo, stvar dogovora među najjačima.“

Tanja Torbarina, Danas, br. 317, str. 32

Istinski križ „prozeleni“ i procvjeta uvijek pobjedom istine i pravde

Scheibe

Mirno hodočašće u nemirnoj Palestini

Taj dragi i dobri hrvatski katolik!

Još davne 1973. godine hodočastio je fra Ignacije Vugdelija, urednik „Žive zajednice“, prvi put u Svetu zemlju. Išao je sâm i proveo na tom svetom tlu više od tri tjedna. Upoznao je dobro mjesta vezana uz Sveto pismo, zavolio ih i odlučio da će ono što je sam vidio i doživio nastojati pokazati i drugima. Otada je, u trinaest navrata, na izvor svetopismanske vjere i objave poveo oko 500 vjernika, uglavnom iz gastarbajterskih sredina. Nitko u tim jedinstvenim stranama nije za vrijeme hodočašća bio ravnodušan. Svatko je, na svoj način dakako, želio „izbliza“ upoznati Krista Gospodina, njegova Oca i spasenjsku povijest svoje vjere. Mnogi su svim srcem uzljubili Evanđelje, otvorili se Gospodinu, doživjeli prijelomne trenutke u svom religioznom shvaćanju i odlučili biblijskije, a prema tome i kršćanskije, vjerovati i živjeti. Velika stvar kada se uzme u obzir da je naš vjernički puk još uvijek biblijski neishranjen, da ne rečemo „nepotkovan“. U njegovu mu je vjerovanju, nažalost, mnogo toga važnije i bitnije od Božje Riječi sadržane u Svetom pismu, a duhovne „kemi-kalije“ imaju često puta prednost pred Kruhom života.

Ovogodišnje, petnaesto po redu, jubilaro hodočašće u zemlju Isusovu bilo je pod velikim uptinikom. Posvuda se naime govorilo, gledalo i čitalo o velikim nemirima na Zapadnoj jordanskoj obali (a u tom se dijelu i nalaze značajna novozavjetna mjesta!), o sukobima židovske armije i mladih Palestinaca, o ubijenima... Uza sve to, za to hodočašće od 20. do 28. veljače 1988. prijavilo se više kandidata nego ikada do sada, više od 70, a moglo ih je poći „samo“ pedeset i četvero, jer u Izraelu nemaju autobusa s većim brojem sjedišta. Većina je hodočasnika bila iz frankfurtske misije, a nekolicina iz Esslingena, Stuttgarta, Berlina, Kölna i iz domovine. Zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu, putničkoj agenciji „Stipe i Mate“ iz Frankfurta, hodočasničkoj disciplini, susretljivosti franjevac i drugih katoličkih predstavnika u Izraelu to očinskoj skrbi izraelskog vodiča Jakova Školnika, sve je teklo kao „po špagu“. Vrijeme je zanovijetalo samo dva dana kišom i snijegom, a potom je ustupilo mjesto pro-

ljetnom suncu. Hodočasnici su se čak i kupali, a od nereda, spomene li se da nisu išli u Hebron i na Jakovljevi zdenac u Nablusu, nisu apsolutno ništa vidjeli, nije ih bilo. Ali ono što su kroz osam dana vidjeli i doživjeli neće sigurno do smrti zaboraviti, o tom će sigurno dugo i dugo pripovijedati.

U ranoproljetne dane pristup k svetim mjestima puno je lakši i brži nego inače. Iako i u to doba u Palestini ima mnogo hodočasnika, ipak „navala“ nije ni iz bliza kao u ljetnoj „špici“. Slaviti euharistiju na Grobu Isusovu, u Spilji rođenja, u Nazaretskoj „ljepotici“ i slično ne može se u svako doba godine, jednostavno se ne dođe na red, ali ovoga puta sve je „štimalo“. Hodočasnici su čitavo vrijeme bili oduševljeni, ganuti, razdragani. Satima i satima su slušali (i nikad im dosta), razgledavali, molili, pjevali. I tako svaki dan, a da nitko nije pokazivao znakove umora ili dosade. Molili su za one koji su im se preporučili u molitve, molili su za Crkvu u Hrvata, za svoj hrvatski narod, za sve narode svijeta, za pokojne, za mir, za pravdu. I da im je bilo pogledati u dušu, onda bi se tek vidjelo za što su sve molili. Suze na očima su davale znati da se u duši lome, da im najrazličitije uspomene dolaze u sjećanje da žele toliko toga isplakati, oprati, oprostiti. Taj dobri i dragi hr-

vatski katolik uistinu je bliz dobrom Isusu. Nema kao ni On previše novca, ali za hodočašće u Njegovu domovinu ipak ga nađe, „stvori“. I ne kaje se što ga je za to potrošio. Zašto? Teško je na to odgovoriti, jer je po srijedi više čimbenika, no čini mi se da bi se to ipak moglo protumačiti. Radi se, naravno, ovdje samo o jednom mišljenju.

Naš je vjernički svijet u Zapadnoj Evropi već pomalo umoran i poprilično rastužen i nekako razočaran svim onim što je sagradio i stekao. Shvatio je da se ne živi samo od kruha i maraka. Zato se okreće k pravim pitanjima o smislu života, smrti, k pitanjima vjere. I to one duboke vjere koja doseže sve do posljednjih korijena njegova bitka i osobe. Godinama i s godinama traži odgovore, pokušava ih naći, razmišlja o prioritetima. Kako u hodočašćenju nazrijeva nadu koja bi mu mogla dati smirenje i približiti ga k Isusu njegova djetinjstva i njegove majke, on se lako i rado otisne na hodočasničke putove. Hodočašće mu postaje, makar toga i ne bio svjestan, znakom istine da je na zemlji (a ne samo u Njemačkoj!) „stranac bez stalnog boravka“, da je, i ne samo kao gastarbajter, „na putu“, na proputovanju u vječnu Domovinu. Jeruzalem postaje simbolom nebeskog Jeruzalema u koji valja stići. Želja za zemaljskim Isusovim Jeruzalemom prerasta tako u čežnju za Isusovim vječnim Jeruzalemom, za vječnim smiranjem i ispunjenjem. Iako je istina da se

Veliki križ na hrvatskom križnom putu u Jeruzalemu prvi je ponio mali Kristijan Kulovski

Foto Vugdelija

Bogu možemo moliti i klanjati na svakom mjestu, izvan svake je sumnje da se to posebno intenzivno ostvaruje i proživljava u zemlji u kojoj je Krist živio, na mjestima koja je Spasitelj posvetio svojim rođenjem, riječju, čudesima, mukom, smrću, uskrnućem i uzdajanjem. Gdje lakše proplakati zbog grijeha nego na Golgoti na kojoj je umro „Jaganjac koji oduzima grijeh svijeta”? Na svetim spasenjskim mjestima Bog je nekako bliži, „na dohvat ruke”, a spasonosne misli prokreću čovjeka, dušu i srce, prema obraćenju, visinama. Evanđeoski tekstovi bivaju razumljiviji, razgovjetniji, poručljiviji, osvajaju srce. Eto, zato, upravo zato naš vjernički puk rado hodočasti u Isusov zavijčaj.

Poslije napornog dana razgovori u hotelu, upoznavanje, pjesma, pjesma koja

Iako je nebo nad Judejskom pustinjom bilo sivo, hodočasnici su se rado okupili na zajednički snimak života naših hodočasnika ubuduće moći čuti i „gledati” svi koji s njima dođu u dodir. Iv.

MAINZ/INGELHEIM

Male zajednice žive!

Hrvatska katolička župna zajednica Mainz, filijala Ingelheim/Rhein, proslavila je u nedjelju dne 6. ožujka 1988. godine prvu godišnjicu svoga osnutka.

Pod vodstvom župnika p. Stjepana Pavića i župne pomoćnice č. s. Dionizije Tomas, župna zajednica Mainz okuplja naš hrvatski vjernički puk s područja Ingelheima i Bingena kao i drugih obližnjih mjesta. Župnik i sestra posvećuju posebnu brigu i pažnju našoj djeci, koja već od 15. studenoga 1983. godine redovito pohađaju vjeronaučnu pouku u Ingelheimu, a jedna grupa mladih se i ove godine sprema za Biblijsku olimpijadu i susret hrvatske katoličke mladeži u Frankfurtu. Svete Mise se održavaju

svake nedjelje i blagdana u crkvi sv. Pavla, u Ingelheim/Westu, u 9,45 sati.

Dana 6.3.1988. održana je svečana sv. Misa, a odmah poslije priređeno je i malo slavlje u župnim prostorijama iste crkve. Uz kavu i kolače, uz toplog odojka i razne vrste pića, slavilo se do kasno poslijepodne.

Osjećaj pripadnosti jednom narodu i jednoj Majci Crkvi daje nam snagu, da se i u ovom dalekom i tuđem svijetu ne osjećamo tako strani, te da skupljamo snage za rješavanje raznih vrsta problema što se svakim danom gomilaju.

Posebno su mi na umu naša djeca: trebamo ih odgajati u kršćanskom duhu,

da ne zaborave ni svoj materinski jezik, a ni svoju domovinu. Veliki pomoćnici u tome su nam naš župnik p. Stjepan Pavić i vrijedna župna pomoćnica č. s. Dionizija Tomas. Oni svojim radom i požrtvovnošću i te kako pridonose tako važnom odgoju naših mladih. Zato im u ime čitave župne zajednice velika hvala!

Viktorija Hasan

ESSLINGEN

Prije „fašinga”-Misa

Najavljujući u svojim „Obavijestima” proslavu „fašinga” voditelj HKM u Esslingenu, o. Silvestar Bota, napisao je: „Po starom običaju, prije početka korizmenog vremena..., ne zaboravljajući nikada na svoje kršćansko-vjerničko-božansko dostojanstvo, priuštimo sebi veselje dostojno čovjeka-vjernika.” I tako je i bilo. U prostranoj dvorani Inselhalle u Zizinshausenu slavlje je počelo 31.1.88. svečanom službom Božjom, koju je predvodio o. Vjenceslav G. i preko koje je govorio o potrebi opuštanja i o kršćanskoj radosti. Velik je broj prisutnih pristupio k Stolu Gospodnjem. Nakon službe Božje počelo je pokladno veselje. Nastupili su misijski orkestar, folklorni sastavi s hrvatskim narodnim kolima i mala glumačka skupina. Zatim je nastupio orkestralni sastav „Carmen” iz Zagreba i poznati pjevač Milo Hrnić. Premda je bila nedjelja i premda se počelo u 14 sati, svima se činilo da je prerano ići kući u 23 sata, ali... moralo se. Vjernici misije u Esslingenu dugo će pamtiti tu priredbu pogotovu zato što su neki došli samo radi Mise, pa su ostali i na „fašingu”, a neki samo radi „fašinga”, pa su sudjelovali i u službi Božjoj.

Dio male, žive i revne majnske zajednice u Ingelheimu pred „svojom crkvom”

PFORZHEIM

Svečana akademija u povodu 100.obljetnice smrti sv.don Bosca

U subotu 31. 1. 1988. bila je naša misija u svečanom raspoloženju. Spominjala se 100. godišnjica smrti don Bosca.

Bio je to spomen na čovjeka, pisano velikim slovom, dostojna u punom smislu toga imena, koji je nakon jednog stoljeća ostao nezaboravljen. Nije iščeznuo iz života nas ljudi, prisutan nadalje svojim djelom koje započe i ustrajavši na putu dobra, darujući nesebično sebe braći u potrebi.

Bio je to također spomendan na besmrtnik! Neko određeno vrijeme, neki određeni dan posebno pripada njima, kad ih se ljudi sjećaju i slave. Tko su besmrtnici i u čemu je zapravo njihova veličina? Ljudi ih nazivaju velikanima, koji prođu ovim svijetom ostavivši svijetle tragove svojim umom, srcem, perom i djelom.

Don Bosco je velikan SRCA – On je bio srce od čovjeka i ispisao je svoj život srcem i dobrotom. U tom je bio nenadmašiv. Tražio je ulicama mladež zahvaćenu vihorom ovog svijeta koja je lutala bez cilja.

Uvod u proslavu te subote započesmo u crkvi Herz-Jesu, u 16 sati, koncelebracijom. Crkva je bila puna, skladno se pjevalo, u svodovima odjekuje molitva i himna svecu: „Blagi oče ljubazni don Bosco, misli naše tebi polijeću. Srca naša Tebi milom svecu, toplu svoju molitvu šaljem...” Zborom i pjevanjem ravna Mihael Rodić, dok Dominik Spaić prati pjevanje svojim malim orkestrom.

Kratku i sadržajnu propovijed održao je p. Ivan Nedić. Posebno je istakao životni put i djelo sveca. Na završetku propovijedi izriče svečevu oporuku i zadnju želju: „Volite se kao braća i ljubite jedni druge. Recite mojim dječacima da ih čekam u nebu!”

Poslije sv. Mise akademija u 18 sati, u crkvenoj dvorani, koja je ispunjena do posljednjeg mjesta.

Pozornica lijepo i jednostavno ukrašena. U sredini visi velika svečeva slika; lijevo križ i jubilarne godine 1888-1988., a iznad svega životni moto don Bosca: „Daj mi duše, drugo uzmi!”

Mladost za koju je don Bosco živio, koja mu je srce ukrala, izvodila je svoj program. Program je sastavljen od dvanaest točaka, a sudjelovalo je 100 izvođača u čast svijetle uspomene 100. godišnjice Svečeve smrti. Naša hrvatska mladež u pjesmi i riječima, folklorom i igrokazom ispuni dvosatni program.

Program su najavljivali na hrvatskom i njemačkom Željko Galunić i Gabrijela Andres.

Pozdravnu riječ održao je p. Ivan Nedić na njemačkom jeziku. Riječ je to prijateljska i riječ dobrodošlice. Slijedi Lijepa naša. Svi zajedno i sa srcem pjevaju. Zatim nastupaju djeca iz Bruchsal recitacijom „Don Boscove oči”.

U četvrtoj točki zajednički zbor Pforzheim-Bruchsal pjeva: „Poznate li Njega”. Tim su odrasli dali svoj prilog u nastupu mladih.

Vlč. Niko Cvitkušić drži referat uz 100. obljetnicu smrti don Bosca. Iz osvrta na lik sveca i njegov život kristalizira se uvodna misao: „Sveci nikada ne zastarijevaju, oni uvijek ostaju svjedoci mladosti Crkve” (Ivan Pavao II).

Don Bosco je pionir novog apostolata, otkriva nam nove mogućnosti rada u posve indiferentnoj i protivničkoj sredini u kojoj se Crkva našla, suočena s besposlicom i mlade-

ži koja je prepuštena sebi i ulici. Don Bosco uviđa da je potrebno prići mladima, a ne čekati da oni dođu u crkvu. Don Bosco daje sasvim određenu metodu rada, prokušanu u njegovu radu s mladima, takozvani „preventivni sustav”, koji je mogao zamisliti samo čovjek srca u ovom našem hladnom i otuđenom vremenu, punom samaca i izgubljenih, koji su nošeni kao riječnom bujicom. Slušaoci su obogaćeni novim saznanjima.

Bez nastupa folklorista, koji nisu više novost u našoj misiji, bilo bi pusto. Sve je bilo u duhu don Bosca, koji je i te kako računao na komponentu veselja, humora i igre, kad je čovjek spreman otvoriti zatvorene prozore i vrata duše.

Najljepše je došlo na kraju akademije: „Ona Zdravo Marija”, dvočinka iz života don Bosca.

Veliki su ljudi pustolovi i sanjari, jer idu barem jedan korak ispred običnih smrtnika. Don Bosco je progonjen od jednog sna i tje- ran u svoju pustolovinu osvajanja duša. San je to djetinjstva kako sâm reče: „U devetoj godini sanjao sam (neobičan) san... ali... taj mi je san ostao utisnut cijelog života...”

Mladi su uživilo odigrali svoje uloge, a posebno uspješno odigrao je Željko strogog sakristana.

Don Bosco je bio prisutan i dohvatljiv shvaćanju mladeži. Doista je stvarnost koja sebe daje još uvijek. I nakon jednog stoljeća! Na nebu je ambasador mladih, da moli i zagovara za njih, a a na zemlji, preko svojih sinova salezijanaca, neumorno izdaje putne isprave za nebo.

Za njega su također slikovito rečene hvalospjevom psalmiste ove divne misli:

*„Nije to riječ, a ni govor nije,
nije ni glas što se može čuti
ali po zemlji razliježe se jeka,
riječi sve do nakraj svijeta sežu”
(Ps. 18,4-5)*

Vidio i doživio: Tomica

Na pozornici u Pforzheimu dominirao je Don Boscov lik i natpis: „Daj mi duše, drugo uzmi!”

Traži lice čovječje!

*Ne okreći pogled
od pijanog starca
na uglu ceste.
Ne okreći pogled
od nesretnog stranca,
ili propalog mladića
što besano luta
ulicama grada.
U svakome od njih
traži lice čovjeka!*

Ivanka Smilović, Efem.

Collegium pro musica sacra po drugi put u Njemačkoj

Kad je prije dvije godine glazbeni ansambl COLLEGIUM PRO MUSICA SACRA po prvi nastupio u Njemačkoj, novine su o tome pisale s velikim oduševljenjem. „Händelove skladbe 'Dijete nam se rodilo' još nije tako čudesno izvedeno u ovim prostorima” – pisalo je u jednom od prigodnih novinskih komentara. Sigurno je to jedna od rijetkih laskavih pohvala upućena općenito našim glazbenicima koji nastupaju po Njemačkoj. Pri tome valja imati na umu da u Njemačkoj djeluje oko tri tisuće zborova koji su sličnog profila.

Na temelju toga ondašnjeg uspjeha ponovno je organizirano gostovanje COLLEGIUMA u prvoj nedjelji došašća. Predvođen dirigentskom palicom dobro nam poznate s. Imakulate Malinke, COLLEGIUM je izveo pet koncerata. Na programu su bile marijanske i božićne skladbe hrvatskih i inozemnih autora.

Prvi koncert izveden je u carskom gradu Aachen. Hrvatski misionar fra Mato Kljajić pobrinuo se sa svojim suradnicima, pa je koncert ordžan u predivnoj i nadasve akustičnoj crkvi Herz Jesu. Nakon toga uslijedila je ugodna zakuska.

U Gelsenkirchenu, gradu u kojemu se COLLEGIUM već predstavio publici izvršnim koncertom prilikom prvog gostovanja, koncert je i ovoga puta izveden u crkvi sv. Augustina. Mi koji smo slušali čarobne zvukove pod ovim predivnim baroknim krovom, bili smo zadivljeni što smo i ovaj put još jednom mogli osjetiti ljepotu zvuka dobro izvježbanog ansambla. Slobodno se može reći da je s. Imakulati uspjelo i po drugi put oduševiti ovdašnju publiku. Dugotrajan pljesak pretežno njemačke publike koja se dugo nije dizala s mjesta u očekivanju produžetka muzi-

ciranja, najbolji je svjedok spomenutoga oduševljenja. Među koncertnom publikom bili su i predstavnici grada: gradonačelnik Egon Rossa, evangelički pastor Richard Walter, direktor „Caritasa” Heinrich Richwin, domaći župnik propst Wilhelm Sternemann te direktor Gradskog katoličkog sekretarijata Dietrich Krause, koji je zajedno s domaćim misionarom fra Mirkom Gregovim suorganizator svih nastupa COLLEGIUMA u Njemačkoj. Bili su tu i hrvatski misionari iz Moersa, fra Pavao Obrdaj, fra Ivan Milanović i dr. Iza koncerta upriličena je u čast Collegiuma u misijskoj dvorani večera, na kojoj je bilo preko stotinu uzvanika.

Treći nastup bio je koncert u crkvi sv. Konrada u Essenu. No četvrti koncert, izveden istoga dana u crkvi sv. Antuna Padovanskog, također u Essenu, svojom je kvalitetom nadmašio sve ostale. Za ansambl je to bio četvrti nastup te nedjelje. No unatoč umoru COLLEGIUM je zasjao u punom glazbenom sjaju. Koncert se odvijao u moderno građenoj crkvi koja se može pohvaliti akustikom koja

nimalo ne zaostaje za akustičkim ugođajem renomiranih koncertnih dvorana. Zato se ljepota muziciranja mogla divno doživljavati u svakom kutku crkve. I ovoga puta mora se naglasiti da je crkva bila puna, a među posjetiteljima našao se i lijep broj našega svijeta. Na kraju je i opet uslijedio dugotrajan pljesak. Iz razgovora s njemačkom publikom nakon koncerta dalo se zaključiti da su slušatelji naprosto iznenađeni ljepotom glazbenog dara na početku došašća.

Na povratku u Zagreb ansambl je izveo svoj peti koncert u prepunoj kapeli poznatog zamka u Aschaffenburgu, u režiji hrv. misionara vlč. Josipa Dubovečaka. Nakon uobičajenog koncertnog programa ansambl je otpjevao još nekoliko božićnih hrvatskih pjesama. Prisutna njemačka i hrvatska publika bila je istinski ponesena ljepotom i jednostavnošću naše izvorne i umjetnički oblikovane melodike.

Na svim ovim koncertima u očima slušatelja pojavljivale su se suze. COLLEGIUM je te suze oduševljenja uistinu i zaslužio. Hvala ovom ansamblu na tako divnom glazbenom daru za došašće i božićno vrijeme. JMG

Njemački su slušatelji bili naprosto iznenađeni ljepotom glazbenog umijeća Collegiuma pro musica sacra

Janja iz Darmstadta ili razmišljanje o jednoj smrti

Pomislićte netko: Čemu to sada? Vijest o jednoj smrti i ponovno razmišljanje o jednoj smrti. Za većinu čitatelja „Žive zajednice” ta je smrt u nizu žalosnih događaja u ovom podneblju u kojemu smo se mi Hrvati skrivali u potrazi za boljitkom i srećom. Tako smo se susreli s novim prostorima, upoznali nove prijatelje, osjetili nove načine života i iskusili prva velika razočaranja.

I tako sam upoznao Janju. Sada kad nije više među živima, najviše me podsjeća na onu nepoznatu ženu koja je došla odnekuda iz sivila i jednoličnosti svakidašnjice. Onu prostodu, hrabru i punu srca ženu za križem – Veroniku. Samo joj ime znam. I znam da je imala komadić tkanine koji je ponudila Osuđeniku koji je, eto, slučajno tuda proveđen, vukući po prašnjavoj oputini gredu na koju će ga pribiti. Vjerojatno nije imala na umu da je on čudotvorac koji će joj dati sve-

dočanstvo utisnutog lika u njezin rubac. Htjela mu je jednostavno pomoći. Pružila mu je ne samo rubac, nego i srce i ruke i samu sebe. Bila mu je u tim trenucima jedini oslonac u uzgibanoj svjetini. On se plašio tog puta, jer je znao kamo vodi.

A naša Janja, o koje smo tragičnoj smrti čitali, bila je Janja, žena snažna tijelom, a još snažnija duhom. Neizostavna na svim vjerskim sastancima u Darmstadtu. Susretao sam je i na hodočašćima, rekao bih, posvuda. Gdje god se našao taj iseljenički hrvatski čovjek, neizostavna je bila i ta krupna žena.

Bila je puna životnog optimizma. Za mojih pohoda hrvatskoj zajednici u Darmstadtu susretao sam je uvijek na ulazu u crkvu. „Mi se uvijek okupljamo u crkvi. Mi moramo moliti”, znala je reći, „i pomagati jedni drugima u potrebama.”

Vjerojatno će mnogima koji su je poznavali ostati u dragoj uspomeni. Sigurno joj ime neće biti poznato kao Veronika, ali sam siguran da u mnogima njezin like neće izbljediti.

Da je kojim slučajem Darmstadtom prošao onaj Osuđenik s balvanom na leđima, ona mu ne bi ponudila rubac. Ona bi, siguran sam, umjesto Šimuna poljoprivrednika kojega su, usput rečeno, prisilili da ponese ono teško drvo, to drvo sama stavila na svoja pleća.

Vjerujem da taj teret križa koji je Gospodinu htjela uzeti, možda bio i njezin križ koji nismo vidjeli, jer nismo o Janji ništa znali. Nismo joj znali ni prezime ni otkud zapravo dolazi. Saznali smo to tek kada je već bilo prekasno.

Vjerujem da je Gospodin koji se znojio uspinjući se na Kalvariju, a ostao nezapažen od mnogih osim od Jedne, udijelio našoj Janji rubac u kojemu se ogledava dobrota, plemenitost i žrtva u znaku Jaganjca.

S. Maleš

KÖLN

„Kölle alaa“ na hrvatski način

Tradicionalni kölnski karneval za jedan dio Hrvata u tom gradu i okolici dosegao je svoj vrhunac 12. veljače u dvorani Stadthalle u Mülheimu. Tu je naime Hrvatska katolička misija u Kölnu priredila pokladnu zabavu s plesom na koju je pozvala sve svoje članove, prijatelje, znanke. Odaziv je, kao uvijek na sličnim priredbama, bio velik. Uz mlade iz misije ovog su puta glavni izvođači bili gosti iz domovine: pjevač Milo Hrnić iz Dubrovnika i VIS „Carmen“ iz Zagreba.

„Zaboravite probleme i brige, a vi, djeco, školu i knjige“, rekao je fra Josip Bebić u svom pozdravu. Tako je i bilo. Kada je zasvirao VIS Carmen u sastavu: Pavaša Radenko, Krešimir Truhan, Stanislav Stanković i Adonis Dokuzović, zavrtjelo se i izmiješalo staro i mlado, krabulje i civilni. Obistinilo se ono što je fra Josip rekao na početku:

„Slika bi bila cjelovita i divna
da svi vi iz Jajca, Duvna i Livna,
u istom kolu zalepršate ko ptice
sa susjedom svojim s Posušja i Lištice.
Zagorci i Šokci pružajte i vi ruke
sada se pleše sa srcem bez muke.
Ne čekaj ni ti, narode Dalmacije,
kada se širi kolo naše Croatije.“

U plesnim stankama goste su zabavljale svojim skečevima djevojke Krunoslavka Ljubas i Jasna Rezo kao braćni par Štef i Mara. Iako Štef nije govorio „zagorski“, a ni Mara „dalmatinski“, jer te dvije samouke humori-

stikinja potječu iz Duvna, treba im čestitati na ideji, smionosti i angažmanu. Krunoslavka je inače izučena liječnička asistentica, a Jasna je počela na sveučilištu u Kölnu studirati povijest, njemački i engleski. U misiji su aktivne otkako su kao djeca stigle u Njemačku.

Milo Hrnić je svojim južnjačkim temperamentom, snažnim glasom i mediteranskim melosom takoreći „zapalio“ dvoranu koja se uskoro pretvorila u ploveći brod pod vodstvom kapetana fra Josipa u mornarskom odijelu. Pjesme „Vrati se“, „Dalmacija, ljubav si vječna“ i druge kao da su taj brod usmjerile na plovidbu prema sunčanim obalama Dubrovnika. A kada je Milo zapjevao linđa, dvije Dubrovčanke iz publike nisu mogle izdržati da ne dođu na pozornicu i zajedno s njim otplešu tu narodnu poskočicu. Milo Hrnić ima iza sebe već pedesetak nastupa po Njemačkoj, ponajviše po hrvatskim misijama i obećao nam je da će ponovno doći.

VIS „Carmen“ je imao najteži zadatak jer je neprestano svirao cijelu večer melodije iz svih krajeva Hrvatske. To četvero zagrebačkih glazbenika bilo je neumorno.

Zabavi su prisustvovali i predstavnici hrvatskih katoličkih misija iz Düsseldorfa, Neussa, Bonna, Leverkusena i Wuppertala čime je naglašena povezanost i suradnja koja se namjerava proširivati. Vrhunec večeri pribilježili su svojom kamerom Ivo Ursić i Norbert Tinnefeld. Norbert, najvjerojatnije jedini Nijemac u dvorani, oduševljeno je izjavio: „Takvu familijarnu, spontanu i toplu

Milo Hrnić „zapalio“ je dvoranu svojim južnjačkim temperamentom

atmosferu još nikada nisam doživio. Nitko se ne uzrujava, ako sve nije perfektно. Osjećam se veoma ugodno.“

Pokladna zabava s plesom završene je u jedan sat nakon ponoći molitvom. „Isus je pjesma, Isus je snaga, zato vjerujemo u snagu molitve“. Svi su se rastali u dobrom raspoloženju, a mladi su govorili: „Bilo je super“.

M. Wist

Mladi obogaćuju svetu Misu svojim doprinosom

Mi, mladi i djeca iz Frankfurta, osnovali smo grupu svirača i pjevača pod imenom PAX (mir), koja jednom mjesečno svira i pjeva pod svetom Misom u crkvi u Langestrasse. Postojimo već preko godinu dana. Mise pod našim muzičkim vodstvom postale su novi način slavljenja Boga, kojemu se sve više pridružuje i ponešto starija generacija vjernika.

Ovu godinu smo započeli zadnjom nedjeljom Božićnog vremena, na blagdan Isusova krštenja. Misu je predvodio naš župnik

Frankfurtska grupa PAX pred kuglanom „Pueblo“

fra Rafael, a božićne su pjesme zanosno prihvatili svi prisutni uz pratnju gitara, frula, ritmike i električnih orgulja.

Kao grupa provodimo zajednički i neke nedjeljne poslijepodneve. Tako smo jedne nedjelje odlučili posjetiti filmski muzej. Okupili smo se najprije na svetoj Misi. Okrijepljeni duhovno nismo zaboravili ni „iče i piće“. Iako pod kišobranima, razgovarajući i šaleći se, polagano smo pošli prema muzeju. Stigavši u toplo pogledali smo najprije jedan igrani film u kojemu se suprotstavljaju bića naklona zlu i bića naklona dobru. Kasnije smo razgledali izložbu o razvoju filma. Bilo je jako zanimljivo zaviriti iza kulisa nekih starih i modernijih filmova. Tom zgodom smo dali napraviti jednu sliku naše grupe u uredu američkog detektiva iz New Yorka kao malu uspomenu s našega zajedničkog izleta. Možemo svima preporučiti razgledavanje tog neobičnog i zanimljivog muzeja kao razonodu za duge zimske i nedjeljne popodneve.

Tražeći slijedeći termin za svetu Misu u Langestrasse, pao je prijedlog da to bude na nedjelju folklorijade u Frankfurtu. Pod uspješnim vodstvom fra Ignacija slavili smo Gospodina. Mladi iz Berlina, koji su prisustvovali svetoj Misi, brzo su se pridružili pjevanju duhovnih šansona te je crkva odzvanjala pjesmom mladeži združene u molitvi.

Nakon uspješnog izleta u siječnju odlučili smo jednu nedjelju provesti na kuglani u Pueblu pošto nam vrijeme nije dopuštalo organizirati izlet u prirodu. Poslije Mise smo se opet okupili u omiljenoj pizzeriji. Stigavši pred Pueblo slikali smo se pred vratima, kao što vidite, s teniscama u torbama. U kuglani smo se podijelili na četiri staze, pazeći da mali i veliki budu ravnomjerno zastupljeni. Iskusi igrači su pružili pomoć početnicima, a zajedničkim snagama su skupljani bodovi. Pošto se mnogima od nas kuglanje svidjelo, produžili smo ga još jedan sat. Uz šalu i veselje vrijeme je brzo prošlo. Budući da se skoro svima još nije išlo kući, uz put smo svratili na sladoled. Predvečer smo se onda u grupama uputili kućama. I opet je jedan jako lijepi izlet završio.

U korizmi smo kod jedne Mise predvodili i Križni put, što je kod vjernika naišlo na pozitivne reakcije. Korizmene pjesme kao i šansone s izražajnim tekstovima bile su upletene u misno slavlje pod vodstvom fra Nediljka.

Razmišljamo o slijedećem izletu i o uskrsnim pjesmama za službu Božju, jer smatramo da i meditativni dio (pripreme i Misa) kao i zajednička razonoda (izleti) izgrađuju zajedništvo, tj. Crkvu.

Ivanka i Sonja (članice PAX-a)

Pučke misije u Lüdenscheidu

„Kada ćeš opet nositi križ?”

Na području mlade essenske biskupije nalazi se pet hrvatskih katoličkih misija od kojih je, površinski gledano, najveća ona u Lüdenscheidu. Teritorijalno se proteže na gotovo polovicu te biskupije pod rurskim nebom. Prema svježim statistikama u misiji Lüdenscheid živi preko 3.000 hrvatskih katolika zaposlenih uglavnom u industriji i u ugostiteljstvu. Misiju od njezina službenog osnutka vode franjevci-trećoreci. **Fra Bernard Rubinić**, voditelj misije od 1979. godine, organizirao je u ovoj Marijinoj godini, u mjesecu ožujku (u korizmi dakle), svete pučke misije za cijelu zajednicu. No, kako ih održati na tim stokilometarskim prostorima, na tim uzvisinama gdje se sve bijeli od snijega i onda kad ga u drugim njemačkim krajevima nema „ni za lijek”? Kako sabrati na molitvu, propovijedi, razgovore, sakramente i dr. župnu Crkvu? Težak zadatak koji je voditelj, čini mi se, „salomonski” riješio. Pučko-misijsko zbivanje vezao je uz dva mjesta (Schwelm i Lüdenscheid) i u dva područja i intenzivna krajtna (vikenda) stavio na raspolaganje svojim vjernicima sve što misije zahtijevaju: crkve, dvorane, propovjednike, liječnike i filmove religioznoga i poučnog sadržaja.

Prvi dio misija održan je u misijskoj podružnici Schwelmu od 4. do 6. ožujka 1988. g. Vodio ih je voditelj Hrvatske kat. misije u Frankfurtu **fra Rafael Begić**. U propovijedima i predavanjima on je razglabao osnovne istine vjere, govorio o sakramentima, prekrogrobnom životu i sl. Održao je i predavanje o Torinskom platnu. S mladima je radio **p. Zils**, njemački dominikanac koji izvrsno govori hrvatski, a u glasnim razmišljanjima o braku sudjelovao je i psihijatar **dr. B. Tomac**. Prikazan je i film „Pod južnim križem”. Na svakom od brojnih i zgusnutih predavanja i bogoštovnih čina sudjelovalo je od 100-150 vjernika. Svijet vrlo blizak i pitom, a mladež

Lik Majke Božje Bistričke nosile su u procesiji tri djevojke iz Lüdenscheida u narodnim nošnjama

aktivna i pobožna. Okolni hrvatski svećenici solidarni s mjesnim misionarom. To je naročito došlo do izražaja za vrijeme ispovijedanja.

Tjedan dana kasnije, od 11. do 14. ožujka, održane su pučke misije u Lüdenscheidu. Program je na vlas sličio onomu u Schwelmu, a misije je ovoga puta vodio **fra Ignacije Vugdelija**, urednik „Žive zajednice”. Iako je vrijeme bilo sniježno i prohladno na misijske se sastanke okupljao velik broj hrvatskih katolika koji su vrlo pozorno pratili izlaganja o temeljnim istinama kršćanske vjere. U diskusiji poslije predavanja o odgovornom roditeljstvu riječ su uzeli: dr. B. Tomac, dr. Kulja te socijalni radnici g. Alilović i g. Platin. Sugestije i iskustva, iznošeni vrlo otvoreno, zasijecali su se u dušu naših ljudi kojima o nekim temama dosada nitko s crkvene strane nije govorio. Svijet je bio pažljiv, dobar i zahvalan za sve što mu je Crkva u ta četiri dana ponudila. Mnoge od izrečenih poruka neće ljude „ostaviti na miru”, primijetio je jedan aktivni vjernik. Produbljivat će ih, razmišljati o njima. A to je važno.

Četvrti dan (ponedjeljak 14. ožujka) bio je rezerviran za ugostitelje. Skupilo ih se, zajedno sa suprugama i „personalom”, više od 60 na pokorničko bogoslužje i euharistijsko slavlje. Svi su se ispovjedili i pričestili, proslavili Misu i pomnivo razmišljali o fra Ignacijevim riječima „da nitko nije niti može biti oslobođen obveze svjedočenja vjere. Nitko, pa ni ugostitelji, jer je vjera važnija od bilo kojega drugog posla koji vjernik obavlja. Ona mora davati pečat svakome našem činu”. Nakon bogoslužja svi su se ugostitelji našli u župnoj dvorani da bi pogledali KS-ov film „Povijest Katoličke Crkve u Hrvata”, zadržali se kratko u razgovoru i potom požurili na svoja radna mjesta. Ni njihov život nije lagan!

Referent za katolike drugoga materinskog jezika u biskupiji Essen, **pom. biskup J. Angerhausen**, u nemogućnosti da osobno dođe na misije, uputio je svim hrvatskim vjernicima pismo s pozdravom i blagoslovom, koje je na glavnoj Misi pročitala gđa Barica. U njemu biskup napisao, između ostalog, i ovo: „U ovom vremenu u kojemu mnogi ljudi ne žive religiozno i podaju se isključivo standardu, imaju katolički kršćani veliku zadaću. Svojim postojanjem i djelovanjem vi svjedočite da Bog postoji i da smo po Isusu Kristu otkupljeni.”

Kako u Schwelmu, tako i u Lüdenscheidu, pučki su misionari otvorili misije nošenjem velikoga drvenog križa, koji je dao napraviti Blaž B., do glavnog oltara, primanjem štole i zazivom pjesmom Duhu Svetomu. Taj mali „križni put” doimao se jako svih prisutnih, posebno ministranata. Jedan od njih, Josip Kamber, više je puta upitao: „Kad ćeš opet nositi križ?” A na križu je stajao natpis, samo na hrvatskom: „Misije 1988. godine”. Za cijelu vjernu zajednicu u Lüdenscheidu i za svakog njezina pojedinca-sudionika pučke su misije bile vrlo značajan vjernički događaj bogat duhovnim plodovima. A duh i Duh su nam i danas potrebniji od kruha svagdanjega!

Ignacije V.

Gospođa Trogrlić (desno gore) primila je „na konak” petero mladih za vrijeme misija u Schwelmu

Održan međumisijski kuglaški turnir

Tako treba igrati!

U povodu prve obljetnice svoga postojanja organizirao je misijski kuglaški klub „Kralj Tomislav” iz Frankfurta, 20. veljače 1988. godine, međumisijski kuglaški turnir na kojem je sudjelovalo 14 ekipa iz 6 naših misija: Berlina (2), Langenfelda, Rüsselsheima (2), Ludwigsburga, Stuttgarta i Frankfurta (4). Na turniru su nastupile i tri frankfurtske momčadi koje nisu pri misiji: Vermessungsamt i „Croatia” (2).

Turnir je održan u kuglaškoj dvorani u Frankfurt-Riederwaldu – neki se čitatelji sigurno sjećaju s prošlogodišnjeg susreta hrvatske kat. mladeži – a otvoren je pjevanjem hrvatske himne i pozdravnim govorima naddušobrižnika p. Bernarda Dukića i voditelja frankfurtske misije p. Rafaela Begića. Višesatno natjecanje u kuglaškoj vještini proteklo je u športskom duhu i prijateljskom, opuštenom ozračju. Nije bilo nikakvog, pa ni najsitnijeg, pravdanja, parničenja, „dokazivanja”. Prava obiteljska športska fešta. Tako bi trebali uvijek i posvuda igrati svi športaši.

„Kompjuteri” i kuglaški pomoćni suci izbrojili su na kraju turnira oborene čunjeve i proglasili pobjednike. Prva tri mjesta, a ona su nagrađena vrlo ukusnim i poprilično skupim peharima, osvojile su ekipe: 1. Vermessungsamt Frankfurt, 2. „Croatia” I Frankfurt i 3. Rüsselsheim I. Najbolji su pojedinci bili: 1. Luka Vuko (Rüsselsheim), 2. H. Rothaupt (Vermessungsamt) i 3. H. Kessler (Vermessungsamt). Najbolji pak u pojedinačnom „čišćenju” bili su: 1. Pero Odak („Kralj Tomislav”

Frankfurt), 2. Božo Radanović („Croatia” Ludwigsburg) i 3. G. Maglić („Croatia” Frankfurt). Svaki od te šestorice najboljih pojedinaca primio je također, u znak priznanja, vrlo lijep pehar.

U večernjim satima našli su se kuglaši sa svojom „pratnjom” u velikoj dvorani župe Sv. Ante u Frankfurtu, u kojoj su hrvatski katolici dugo godina imali svoju Misu. Tu je Naddušobrižnik pobjedničkim ekipama i pojedincima najprije podijelio pehare, a potom se prišlo k bogatom stolu, razgovorima, pjesmi i plesu. Prava obiteljska atmosfera!

Zahvaljujući „Kralju Tomislavu” na stolovima nije nedostajalo ama baš ničega. Nekoliko pršuta, 10 kg sira, 50 litara vina, 10 gajbi piva i 10 gajbi sokova – sve je to bilo ponuđeno skupini od oko 200 uzvanika. Jasno da se sve nije moglo pojesti niti konsumirati, ali, „Tomislav” je uistinu bio kraljevski darežljiv i velikodušan.

Bilo je folklor, TIN-ove pjesme i svirke (TIN je misijski VIS!), plesa, upoznavanja, razgovora, razgovora o divno provedenom danu, o narednim susretima, o radosti zajedništva, o vjerničkom svjedočenju...

Kasno navečer pošli su raspoloženi i zadovoljni kuglaši svojim kućama (35 Berlinčana imalo je najduži put!) obogaćeni veselim turnirskim događajem. A članovi „Kralja Tomislava” još uvijek pripovijedaju kako je sve bilo lijepo, skladno, kršćanski i hrvatski.

Kada i gdje će se takav turnir ponoviti, odlučit će kuglaške uprave. Ovaj je bio puni pogodak, pogodak „u sridu”, u svakom smislu. Čestitamo! Ignacije V.

BADEN-BADEN

Da djeca budu kritična i odgovorna!

Kada je karitasova socijalna služba za područje Baden-Badena, Gaggenau i Raststatu u rujnu 1986. godine organizirala prvi put obiteljski seminar, sve su na seminaru nazočne obitelji izrazile želju da se takav seminar što prije ponovi. Sestra Sebastijana Stanić, socijalna radnica, uporno je sve poduzimala u tom pravcu i uspjela ispuniti traženje svih nas da se ponovno susretnemo s psihologom Ivanom i Ružom Grbešić na obiteljskom seminaru koji se ovoga puta održao od 19.-21. II u Schwarzwald, u Familienholungsheimu Hohritt-Sasbachwald.

Bilo nas je iz svih naših krajeva, a svi smo donijeli srce puno tereta i nesigurnosti. Sve nas tište iste tegobe. Svi smo pojedinačno, škrti i stidljivo, javno iznosili svoje muke koje nas prate od dolaska u ovu zemlju. Željeli smo da i naša starija djeca sudjeluju na našim sastancima, da čuju kako je njihovim roditeljima. Divili smo se svojoj djeci koja su s velikim razumijevanjem pratila naša izlaganja o životu punu muke. Dok danas svoje poslove obavljamo s više ili manje uspjeha, s vlastitim brigama teško izlazimo na kraj. Jurnjava za boljom budućnošću ostavlja duboke tragove na djeci. To su i djeca potvrdila. Ona žele da ih roditelji bolje razumiju, da im posvete više vremena, kako u kući, tako i na seminarima. Djeca su svoja mišljenja iznosila vrlo otvoreno, čak su i kritizirala svoje roditelje. Samo neka budu uvijek kritična i odgovorna!

Za vrijeme seminara bilo je pjesme i sviranja, šale i opuštenosti. Bio je to, po općem mišljenju, vrlo uspješan i koristan seminar koji svakako treba što prije ponoviti.

Vesna Čorković

TUTTLINGEN

„Sine, zašto si nas ostavio?”

13. 3. 1988., u župskoj dvorani „Maria Königin” grupa mladih iz Ludwigsburga, pod vodstvom fra Nedjeljka Brečića i pastoralnog suradnika Ivana Grbacva, pokazala je svoje umijeće na daskama pozornice. Drama „Sine, zašto si nas ostavio” privukla je oko stotinjak odraslih i mladih da bi u šutnji pratili izvedbu kazališnoga komada koji radi o problematici mladih s roditeljima i roditelja s mladima. Bijeg iz roditeljske kuće, drogiranje, provale, nezainteresiranost i nebriga roditelja prema djeci izaziva sukobe i tragedije. Sve se to splelo u lijepoj skladnosti glume i izgovorenih riječi i nije ni čudo što se na mnogim licima mogla vidjeti suza.

Lijep ugođaj koji je ostvila ova grupa mladih pamtit će se dugo, a bit će, i već je sada, povod za razmišljanje o ozbiljnosti te problematike u obiteljima i rastu mladih u kršćanskom duhu.

Acivi

Kuglaši frankfurtskog „Kralja Tomislava” izvrsno su organizirali međumisijski kuglaški turnir

WUPPERTAL

Fra Nediljko Norac-Kevo
navršio četrdesetu

U društvu redovničke subraće i sestara redovnica, proslavio je 4. veljače u Wuppertalu fra Nediljko Norac-Kevo svoj 40-ti rođendan.

Misu zahvalnicu predvodio je starina fra Lovro Sučić u prisutnosti gradskog dekana gosp. Norberta Trellea i mjesnog župnika gosp. Heinricha Geisbüscha. Svečar je zahvalio dobroti Božjoj za darovanih 40 ljeta života od kojih je više od polovice založio u službi Bogu i dušama, radeći na njivi Gospodnjoj. Sjetio se i prošlih godina koje je proveo kao župni pomoćnik u Podbablju, Frankfurtu i Münchenu.

Pismo sv. Pavla zajednici u Kolosu najbolje je orisalo atmosferu u kućnoj kapelici u Wuppertalu: „Zato i mi... ne prestajemo moliti za vas i prositi da vas Bog napuni potpunom spoznajom svoje volje sa svakovrsnom mudrošću i duhovnim razumije-

Past. suradnica s. Marija čestita p. Nediljku 40. rođendan

vanjem” (Kol 1,9). Svečar je to shvatio kao poruku za sebe. Zahvaljivati Bogu bez prestanka za darovane milosti.

Svečanom zahvalnom pjesmom nastavilo se za bratskim i sestrinskim stolom koji su obilato pripremile sestre na čelu s Mirom i Ma-

rijom, dok je sestra Zora bila odsutna zbog smrtnog slučaja u obitelji.

Za četrdeset godina toliko i upaljenih svijeća na svečanoj torti. Fra Nediljku, našem misionaru u Wuppertalu, želimo još puno godina u službi Bogu i hrvatskom narodu. Sm.

BOCHUM - ESSEN - BRÜSSEL

„Zapali svjetlo svojim životom!”

Vjerujem da je svatko od nas osjetio makar na trenutak tamu i dobro shvatio što je svjetlo. Uvjerena sam da smo se ne jedanput bavili mišlju, što bi i kakav bi bio život bez svjetla, život tame. „Kada smo u tami, Bog je svjetlo pravo. Zapali svjetlo svojim životom...”. Ove misli vode nas k jednom uzvišenijem svjetlu, k Isusu, koji reče: „Ja sam svjetlo svijeta” i nama dodade da svijetlimo svojim životom.

Dobro čuvši ovu Kristovu poruku četiri sestre, Služavke malog Isusa, „poletjele” su u srijedu 24. veljače 88. g. k „crnoj” braći u afričku zemlju Ruandu. Tri su sestre-Beatrix Marić, Krucifixa Ivelić i Marija Banić-iz splitske, a sestra Andrea Bulut iz sarajevske provincije. Ovo je prva misijska postaja ove družbe u dalekoj Africi.

Sestre Andrea, Beatrix i Krucifixa djelovale su skoro 20 godina u Njemačkoj (s. Andrea u južnoj Njemačkoj, a sestre Beatrix i Krucifixa u Essenu), prije nego što su pošle k siromašnoj i osamljenoj braći i sestrama.

Krucifixa, kojoj je to vremenski bilo još moguće, oprostila se od naših vjernika u okolini u kojoj je živjela i radila. U nedjelju 7. veljače oprostila se od vjernika HKM Bochum. Na Misi mladih dirljivo je bilo svima, a posebno mladima, slušati o duhovnom i misionarskom pozivu. Tjedan dana kasnije, 13. veljače, usprkos svemu (iznenadna smrt brata) s. Krucifixa je posvjedočila što znači Kristova snaga i poziv. Tog dana na sv. Misi oprostila se od vjernika HKM Essen s kojima je niz godina slavila sv. Euharistiju i dije-

lila radosne i žalosne trenutke. U propovijedi je vlč. Penić istakao što znači biti Kristov misionar naglasivši važnost duhove podrške i povezanosti u pastoralnom radu. Iza toga blagoslovio je križ za sestersku kapelu u Africi u koji su umetnuta dva drveta iz Ruande kojima su tamošnji ljudi pozdravili svoje sestre i zaželjeli da što prije dođu. U obadrije misije vjernici su skupili svoj prilog za rad sestara misionarki.

Na ispraćaju sestara misionarki, koje su poletjele iz Brüssela, skupilo se kod njihovih sestara u Belgiji, u Qudregnies, preko 30 sestara Služavki malog Isusa. Te večeri našle su se uz njih i časna majka s. Inviolata kao i provincijalke s. Bernardica i s. Bertila. Za zajedničkom večerom kod sestara u Qudregniesu zanosno se pjevalo: „Zapali svjetlo svojim životom”, „Tamo gdje palme cvatu”, „Krist jednom stade na žalu” i dr. Pjevalo se i na brüsselskom aerodrome prije polijetanja. S pravom mi je rekla jedna službenica na aerodromu da joj de to jedan od najljepših događaja u životu. Kada sam joj rekla o čemu se radi, nadodala je: „Divne su vaše sestre i velika je ljubav koju izražuju”.

Zvuk pjesme ovila je i orosila suza rastanka, a svaki rastanak donosi bol. Oko pola noći čuo se zvuk avionskih motora, ali činilo mi se da još jače i glasnije odzvanja zvuk pjesme: „Zapali svjetlo svojim životom, nadolij ulja svojom dobrotom, zapali mnogo i drugih svijeća, po cijelom svijetu nek cvate sreća.”

Marija Šimović

Osmina za jedinstvo kršćana

Baštinimo vjeru čistu

Molitve nam slušaj glas,
pjesmu što nam širi grudi,
Jedinome vodi nas,
mila Majko, svijui ljudi.

Naša Majko, naša nado,
pjevamo Kristu, Sinu Tvom:
„Jedan Pastir, jedno stado”,
vodi nas Ocu nebeskom.

Pod svoje nas skupi krilo,
briši sumnje, stari strah.
Tvoje srce blago, milo,
nek nam vrati vjere dah.

Moli Krista da nas združi.
„Ljubite se”, On će reći.
„Tko ponizno svima služi,
od svijui će biti veći.”

Učvrsti nam, Majko, nadu,
savrnat će se kalendari,
Ti osvijetli pute stadu,
prolazne su ljudske stvari.
U srca nam posij vjeru,
tako snažna neka rodi,
u Kristovu, Majko, smjeru,
povedi nas i po vodi!

Majko draga, Sina moli
neka stiša sve oluje,
dok nas prođu stare boli,
nek uspava ljute guje.

Ljubav našu blagoslovi,
skladna srca kao jedno.
Bdij nad lađom koja plovi,
sve nam čuvaj što je vrijedno.

Kliknut ćemo pjesmom novom,
sjednjeni svi u Kristu,
na Izvoru s blagoslovom
baštinimo vjeru čistu.

Ivo Brigić, Hamburg

Razmišljanje Strah od smrti – nedovoljno poznavanje života

(nastavak iz prošlog broja)

Mlada ličnost dolazi u pubertetu po prvi puta, spoznajom vlastitoga seksualiteta, u prvi ozbiljni konflikt s religijom. U tom dijelu razvitka ličnosti javljaju se ogromni strahovi od grijeha. Jedna religiozno odgojena mlada ličnost može u tom vremenu teško zadovoljiti religiju i vlastiti duh. Posljedice tih sukoba u mladim danima javljaju se nekada mnogo kasnije kao izraz mnogih duševnih i tjelesnih bolesti.

U braku dolaze kod žena strahovi, s jedne strane od grijeha a s druge strane od neželjene trudnoće. I ovdje vlastiti duh dolazi u velike sukobe s religijom.

Samo oni koji već po rođenju imaju jači duh (isto kao što netko rođenjem nasljeđuje jako tijelo, možda se dade naslijediti i jači duh) ili oni koji uspiju svoj duh prilagoditi postojećoj situaciji u stanju su da bez većih posljedica prođu taj dio životnoga puta te da naprave jedan kompromis između religije i vlastitoga duha. Mnogi, rekao bih velika većina, na tom putu zakazuju i najčešće iz baš tih razloga gube povjerenje u religiju jer ju ne razumiju (a religija ne razumije njega). Tako se gube iz Crkve ili ostaju u njoj kao nezainteresirani članovi kojima je u principu sve svejedno?

Dijete, pa ni mlade osobe nemaju straha od smrti. Taj strah nad strahovima počinje se dobivati u zrelijoj dobi, a stječe se u stvari spoznajom da svi ljudi jednoga dana moraju umrijeti. Kod ličnosti koje su od mladosti već opterećene raznim drugim strahovima ovaj najvažniji strah dobiva na jakosti i značenju i polagano potpuno ovladava takve osobe. Jedan jaki duh, koji ne mora biti ni religiozan, shvatit će smrt kao realitet i pokušati da ga potisne tako duboko u sebe, da mu ne pravi nikakve smetnje. S tim će pojam spoznaje smrti za njega barem svjesno prestati postojati (da li i podsvjesno?) Stvarno religiozne osobe zdravoga duha sa smrti neće imati mnogo problema, jer im smrt u stvari otvara put ka Bogu i vječnome životu. No, što je s onom ogromnom većinom?

Ovdje želim još jednom naglasiti da sukobi u pubertetu i mladim brakovima vrlo često dovode do ozbiljnih konflikata s religijom, koje mnogi rješavaju na taj način da prekida ju s religijom, jer u tom momentu „problem vie ne postoji”. No, u nadolazećim problemima u kasnijem životu religija više ne stoji kao pomoćnica u rješavanju problema te takvi pojedinci ili grupe postaju žrtve bolesti, droge, alkohola, prostitucije, kriminala ili drugih pošasti. Ti pojedinci koji su izgubili povjerenje u svoju religiju postaju s druge strane žrtve raznih drugih religija (sektu) koje se za takve osobe onda zbija maksimalno zalažu. Kako im to uspijeva? Jedna zajednica u kojoj se pojedinac sa svojim problemima i strahovima osjeća zaštićen i shvaćen polagano će u okviru takvih grupa početi gubiti svoje strahove i polako opet dobivati povjerenje u svoju najbližu okolinu (članovi sekte). Zajednica ili pojedinci oduzimaju im njihove strahove i njihovo stanje se vidno popravlja. No, veliki dio osoba se iz toga kruga nikada ne uspije izvući iz te njihove sudbine i završavaju tragično. Prije nego prijeđem na daljnje razlaganje, htio bih opisati jedan istiniti primjer gdje jedan pojedinac čvrstom vjerom u Boga i svoj duh uspijeva u najtežoj životnoj situaciji potpuno pobijediti i najveći od svih strahova – strah od smrti. Ispričao mi ga je jedan sada pokojni svećenik.

Krajem prošloga rata našao se u tamnici s još jednim mladim čovjekom njegovih godina. Obojici je bilo suđeno da umru i čak su znali i dan kada se to trebalo dogoditi. Dan prije smaknuća svećenik je upitao svojega supatnika da li se boji umrijeti. Ovaj mu je mirno odgovorio da se ne boji, jer mu je savjest mirna i jer čvrsto vjeruje u svojega Boga. Su-tradan su ga odveli potpuno mirna i više se nije vratio. Svećenik je u zadnji čas bio pomilovan tako da je mogao ispričati ovaj istiniti divni primjer gdje je čvrsta vjera pobijedila i najveći od svih strahova.

Ovo je samo jedan primjer od mnogobrojnih koji pokazuju da je jaka vjera jača od straha u bilo kojemu obliku. U ovom primjeru nisam

htio reći da je dotični dragovoljno išao u smrt. Da je ikako mogao, sigurno bi izabrao život, ali ponekad u životu čovjek nema alternative. Ili ipak?

Koliki je ljudski strah najbolje će nam opet pokazati Krist koji zna da ga čeka smrt na križu te ima ljudski strah od te smrti i moli Oca da ga poštedi, ako je moguće. I u tom momentu Krist nam pokazuje koliko smo mu slični. Strah u prekomjernom obliku šteti našem duhu vrlo mnogo, a najviše u stvaranju nama toliko potrebnoga **samopouzdanja**. S druge strane strah pospješuje stvaranje jedne druge osobine koja nam je u ovom trenutku više štetna nego korisna, a to je **sumnja**. Ali, o tome u drugom nastavku.

Dr. Berislav Tomac

Za P. Zurbriggena šport nije sve

Po općem mišljenju danas je Švicarac **Pirmin Zurbriggen** jedna od najvećih zvijezda skijaškog športa. Njegova simpatičnost, elegantnost i opušenost osvajaju gledatelje i onda kad ne uzlazi na pobjedničko postolje. A osvojio je mnogo zlatnih i srebrnih odličja u spustu i slalomu. I iz Calgary je ponio zlatnu medalju. No, za nj šport nije sve. Radio i mirno priznaje da mu je religija ono najvažnije u životu. Svake nedjelje i blagdana ide na sv. Misu, a više je puta hodočastio u Lourdes. Vjera je za nj nešto samo po sebi razumljivo. Prihvatio ju je i posvojio od ranog djetinjstva u svom rodnom mjestu u Saas-Almagelu. Pitanja o Bogu, životu i smrti njega jako zanimaju, što se, nažalost, ne može reći za sve športaše. Njegovo vjerničko, katoličko osvjedočenje daje mu simpatičnu smirenost za vrijeme natjecanja. On je opušten, pa ili pobjeđivao, ili gubio. To bi trebao naučiti svaki, pa i najmanji športaš.

Pirmin Zurbriggen, proslavljeni skijaš

In memoriam

Dr. Vladimir Vince

Petoga ožujka 1988. godine navršilo se 30 godina od tragične smrti **dr. Vladimira Vinca**, prvoga ravnatelja hrvatske inozemne pastve. Poginuo je u zrakoplovnoj nesreći u Antilima, kad se sa službenog puta po Južnoj Americi vraćao u Evropu. Toga su ga dana čekali na sastanku u Innsbrucku, ali umjesto njega stigla je telefonska vijest da se zrakoplov kojim je letio srušio i da je dr. Vince mrtav.

Dr. Vladimir Vince rođen je 15. listopada 1923. godine u Đakovu. Poslije Drugoga svjetskog rata živio je u Španjolskoj i još nekim evropskim zemljama. Bio je član družbe „Opus Dei”. Govorio je i pisao na sedam jezika. Za svećenika je zaređen 1958. godine. U listopadu 1966. g. imenovao ga je papa Ivan XXIII ravnateljem hrvatske inozemne pastve. Taj vrlo odgovorni posao obavljao je dr. Vince vrlo savjesno, s puno svećeničke revnosti i organizatorske dinamike i demokracije, vodeći uvijek računa o mišljenju hrvatskih svećenika-misionara i vjerničkim željama Božjega puka.

Počivao u miru Božjem!

MV.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Neki opaki Turčin

Dok fra Jure s oltara govori kako moramo djelima pokazati da se odričemo zla i grijeha, e da bismo iz „starog Adama” s Isusom uskrsnuli, narod u prepunoj crkvi žamori, žene smiruju djecu, stari kašljucaju, a ministranti oko oltara drijmuckaju. Ante iz Vrlike, zvan Debeljko, sluša pa gurne onoga uza se: „Dugonja, da idemo obratit one male s biciklima?” Franjo, visok i mršav, al pomalo tup, šapće: „One iz turske bande?” „Al u banbi su i dva naša poturčena klinca, kako bi rekao fra Jure!”

Čudak kakav je, fra Jure ne svrši prediku bez svoje stare ideje koja mu tinjala u srcu, valjda kao baština turskih vremena, kad su fratri bili junaci vjere i narodne slobode: „Grijeh i zlo su poturčenje duše! Braćo Rvati”, zaključa, „nemojte se poturčiti! Ostajte virni Bogu ka fra Marko iz Kreševa! Uskrs ni bija samo nekoć pa proša ka rođendan, neg je Uskrs vična pobida nad zlom i grijem, ka ono Gospe Sinjske nad Turcima, amen”.

Ministranti se trgnu iz drijema. „Danas idemo k malim poturicama, okej?” veli Ante u fra Jurinu stilu. Dugonja, koji se ljulja kao da uvijek nosi prevelike cipele, skoro posrne dok idu po vodu i vino. Ante naprotiv, okretan i bistar, pomno sve prati i uči, da što brže može u Sinj pa se „obuč za popa”. Fra Juru to veseli. „Nema bolje popovske škole od ministranata. Nek bar mladi u tuđini drže uvis barjak Gospe Sinjske, kad se već njiovi stari klanjaju zlatnom teliću!”

Dugonja u školi naćuo da se u Bornheimu stvorila banda, sve dečki čiji roditelji dan i noć rabote, pa ovi iz dosade i samoće počeli krasti bicikle i prodavati za par maraka.

Iza Mise povjeri Ante fra Juri ono o malim lopovima. „Sinko, di nestane vire i sve se poturči, te se misto Boga i Gospe na oltar gura progres i tehnika, šta moš očekivat od dićurlije? Kad im ni oci nisu bolji, neg idu stundirat na fakultet u Veliku Kradušu, ka i njiovi rukovodioci!” „Da odem s Dugonjom ćaci onih naših lopovčića?” „Ma biži, on će batinama izbit zlo iz sina, a batine i zatvor nikog ne popraviše!” „A zašto ste onda predikali o fra Marku Krneti i da moramo branit dobro i suzbijat zlo – nešto mora-

mo s njima početi!” „Imaš pravo, sinko. Ono šta san reka, to vridi. Ne smimo pustit da se već dica poturče il da, ka poneki otac, liče onom ludom kovaću o kom neka baka u šali pivala unučetu: „Kovač kuje klinge za nove jelince; što nakuje to popije, priđe doma, ženu bije”. Ajd, idite vi dva onim malim poturicama, pa ih svrnite od grija na pravi put i uskrnuće!”

One Cvjetnice pronašli oni Jozu i nekog Iliju, zaprijetili im policijom, pa ih tako natjerali u škripac, da su se ovi uplašili, odveli ih u njihovo „skladište” i sve priznali. S drugom djecom, njih dva, neki Talijančići i Turci, sve između 8 i 12 godina, krali oni bicikle, objijali auta, drpnuli štogod u Kaufhofu, a u gužvi trgali bakama tašku iz ruke.

Iza uskrsne velike Mise izvijestili Ante i Franjo fra Juri sve o Jozu i Iliji. „An vidi te male poturice!” On uzme njih dva pod ruku, izađe na sunčani trg, šeće kroz velegrad i veseli se revnosti svojih ministranata. Na glavnom trgu im kupi sladoled, sjednu uz vodoskok pa pričaju vedro kao fratri iza ručka: „Ma nika ko da mi ode iz glave naš Ivo Andrić i njegove priče iz turski vrmena! Oni njegov fra Marko – divota!”

Debeljko nije još ćuo za tog Andrića, a Ante se samo sjećā nekih vezira i mosta na Drini. „Jeste, dobri se Andrić kašnje isto prominja, oša u Beograd, uzeja mislit i pisat ćirilicom – al, evala, kako lipo piše o fratrima! Fra Marko Krnet, piše Andrić, radija ka bik, ora, sadija i ćuva samostansku imovinu od rasipa i od krađe obisni turski janjićara, a tija svom silom oslobodit cili svit od zla, grija i Turaka – baš evo ka vi dva! Al dok je noću ćuva u podrumu kazan s pečenom šljivom, upala dva Turčina da kradu. Rakija, bicikli il drugo – sve to, Turci! kradu! Fra Marko se baci prida nji, al ga jedan pištoljem ubije. Gvardijan onda napisa u kroniku: „Turca quidam pessimus Kezmo dictus occidit Marcum”.

Dugonja liže sladoled pa se divi fra Juri: „A, ti znaš i turski?” Fra Jure ga ošine pogledom: „Jeste vi moderni ministranti bez zere mozga i znanja! Nepismeni! To ti je latinski, pa će reći: Ubija ga neki opaki Turčin, zvan Kezmo. Ma biži! Kad sam ti ja služija u Vodicama popu Jerku, zna sam napamet

latinski sve od Introibo ad altarem Dei do Ite missa est.”

Upute se prema misiji, šute i misle. „Ćujte, mali, ove riči moje!”, veli im fra Jure kad su stigli do rascvjetale trešnje pred misijom. „Sjeme dobra i sjeme zla lete posvuda po svitu. Nestaje vire u bogatoj Njemačkoj, jer im ide predobro – al zašto i kod nas? Gut, ovdi kradu dica i mladi.”

Dugonja sluša i ne sluša, al Ante se pobuni: „Fra Jure, nemoj tako! Ako se dva il tri dečka, pa možda i koji stari, poturče’ pa upadnu u zlo i grijeh – al ništa ne kažeš o tisućama onih, koji dobro uče i pošteno rade, bježe od grijeha i mrze zlo, kao onaj tvoj fra Marko iz Kreševa!” „Imaš pravo, Ante moj – mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!” Ante se smije. „A ti opet upadaš u pretkoncilsko doba, danas se u Crkvi govori hrvatski.”

„Jest, ima našije više dobri neg loši, evala ti, Ante. Al i danas ima dosta „opaki Turaka” ka oni Kezmo, samo što se on danas maskira iza požude za markama, zanemaruje i ne odgaja dicu kako triba, vara di može. Pa, eto, kaki oci taka dica. Vićemo na vuka, a lisica kokoši krade. Narod gleda u svoje vođe ka u idole – pa kad oni gor u Agrokomercu kradu, kako će mali ćovo drugaće? Kud svi Turci tu i ćoravi Mujo! Al vi dva, moji mali fra Krnete, držite se one pametne: Ne budi med da te svak liže, al ni smrad da te svak pljuje!”

Dugonja, dobrićina al malo površan, isprića se da mora na kolodvor pa s S-Bahnom kući u Bad Soden, pa pobjegne. „Ajd i ti doma, Ante moj, a ja ću, evo, u kapelu da za vas dva, moja dva junaka, izmolim slavnu uskrsnu krunicu!” Ante se hvali: „Mi kod kuće kojiput isto govorimo krunicu, al kad na televiziji dođe nogomet, ćaća odmah prestane!” Fra Jure se divi bujnoj trešnji pred misijom, koja oko Uskrsa izgleda kao ogromna lopta od snijega, pa će zamisljeno: „Šteta što su i krunicu „moderni Turci” – a ima i taki međ popovima – potirali iz naši vamilija! E, Gospe moja od Sinja, i ta televizija je poturčila narod! Oslobodi nas, Bože, i od nje ka nekoć od Turaka!”

Ivo Hladek

Was heißt Bibel-Olympiade

Winterolympiade! Aber eine Bibel-Olympiade? Neeee!
So was gibt's nicht!

Und doch sagte schon 1979 der Papst in einer Audienz für das
Wuppertaler Sieger-Team: Eure Bibel-Olympiade ist der einzigar-
tigste katechetische Wettbewerb auf der Welt!

Also - sie - gibt es doch, sogar jährlich!
In diesem Jahr am

30. April + 1. Mai
744 ZEILSHEIM FRANKFURT A.M.
(Böckewaldstr. 19) OFFENBACH A.M.
STADTHALLE 10h 14h
(Waldstr. 312)

unter dem Motto:

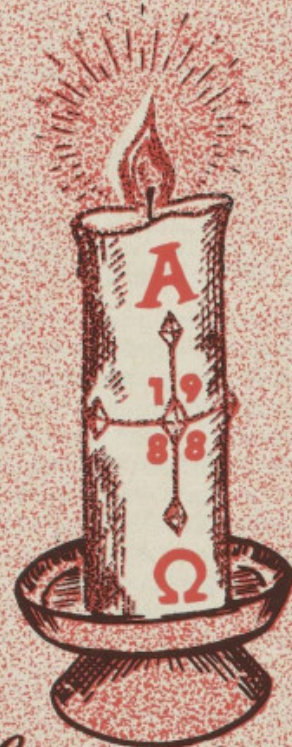
» Maria in der Bibel und Kirche «

Mit dem aktuellen Jahresthema bereiten sich hiesige Schüler und Jugendliche
kroatischer Muttersprache 5-6 Monate lang auf diesen Abschlußwettbewerb
im Rahmen des **17. kroatischen kath. Jugendtreffens** vor.

Sonntag 10 Uhr: deutsch-kroatisches Pontifikalamt mit dem Vors.
Stadthalle OF der Deutsch-Bischöf. Konf., Exz. Karl Lehmann, Mainz

Die Frankfurter und Offenbacher Christen sind herzlich eingeladen,
mit zu feiern und dabei zu sein.

14 Uhr: Siegerehrung, Musik, Folklore, Tanz
Im Foyer der Stadthalle: **Gemälde-Ausstellung**
des kroatischen Naiven **Ante Vukić**

*Sretan Uskrs
Frohe Ostern*

„Posavinu“ nürnbergische folklorne grupe,
koja je na folklorijadi osvojila
drugo mjesto, vidjet ćemo i u Offenbachu
1. svibnja 1988.

**ZZ ZIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:

**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a.M. 50

An den Drei Steinen 42, Tel. (069) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
Stanka Vidačković,
p. Stjepan Maleš

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 500 50102)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

